

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Ținută de sezon pentru interior,

DIN SUMAR:

- **A fost Pământul vizitat de extraterestri?**
- **Zahăr amar**
- **Singuri pe întinderile fără margini**
- **Combaterea cariilor dentare**
- **De la simplu la compus sau viceversa?**

Intilnirile cu ființe de pe alte planete au stimulat dintotdeauna imaginația scriitorilor de literatură științifico-fantastică. Această temă a făcut însă să tresară și inimile unor cercetători de formație fizico-matematică care îi închină azi simpozioane și conferințe inter-

naționale. Prima problemă pe care o ridică „omuleții verzi” este, desigur, aceea a unei vieți pe alte planete. Evident, se pot da două răspunsuri la întrebare: unul afirmativ, altul negativ. Cum sînt însă argumentate cele două posibilități?

Documentar

A FOST PĂMÎNTUL VIZITAT DE EXTRATEREȘTRI?

Materialiștii consideră, se știe, Universul un tot unitar, construit în întregime după aceleași legi generale; ei admit că într-o zonă sau alta ar putea exista condiții care să fi dus la apariția unor forme de viață asemănătoare cu cele de pe planeta noastră. Dar la fel de posibilă e și ideea că, dintre toate planetele, numai Pămîntul a fost favorizat sub acest aspect. Într-adevăr, pentru a accepta prima posibilitate trebuie să admitem în același timp ivirea unui număr uriaș de coincidențe care să fi făcut posibilă și pe alte planete formarea de proteine și aici nucleici necesari vieții. Încît nu este defel exclus să fim singuri în Univers, dacă putem să vorbim de singurătate în cazul unei colectivități de cîteva miliarde de ființe.

Dar s-ar putea calcula și probabilitatea existenței unor civilizații extraterestre. Ar fi o ecuație cu mai multe necunoscute. Cum s-ar proceda practic?

Soluționarea ecuației ar începe cu căutarea răspunsului la o întrebare mai simplă: este probabilă existența unei planete asemănătoare cu Pămîntul? Astronomia a adunat destule date pentru ca astăzi să se poată răspunde la o întrebare mai concretă decurgînd din cea de mai sus: anume la ce depărtare de Pămînt s-ar putea afla aștri care să aibă un sistem de planete asemănător cu acela al sistemului solar? Acest răspuns ar însemna însă pentru romanticii care visează la întilniri cu făpturi de pe alte planete și prima dezamăgire. Pentru că ei ar afla că cele mai apropiate stele cu asemenea posibilități se află la distanțe de zeci și chiar sute de ani lumină de Soare. Și chiar dacă s-ar admite că o astfel de stea a fost găsită, încă nu înseamnă că a fost aflat și răspunsul la problema formulată la început.

De ce?

Singurătatea Pămîntului

În jurul Soarelui gravitează mai multe planete, dar numai una din ele s-a dovedit propice pentru apariția unei vieți raționale. Încît pe drept cuvînt ne putem întreba: ce probabilitate există ca printre planetele dintr-un sistem similar să se găsească una care să aibă la „soarele” ei cantitatea necesară de energie luminoasă și pe care să existe condiții asemănătoare cu cele de pe Terra? Este greu de răspuns la această întrebare. Și chiar dacă am răspunde, tot n-am epuiza toate necunoscutele ecuației.

Căci însăși apariția vieții organice pe o planetă care ar întruni toate condițiile ar fi pînă la un anumit punct întâmplătoare. Încît probabilitatea pe care ne-am propune s-o calculăm ar mai avea un inmulțitor despre care, categoric, nu se poate spune nimic precis. Iată de ce, după o serie întreagă de presupuneri, specialiștii au ajuns — în funcție de optimismul sau pesimismul care caracterizează pe fiecare —

la următoarele concluzii „ferme”: în Univers există zeci sau poate mii, ba chiar milioane de civilizații extraterestre!...

Pe cititorii de literatură științifico-fantastică acest aspect al problemei îi lasă dealtfel mai mult sau mai puțin indiferenți. Imaginația lor începe „să lucreze” abia atunci cînd e vorba despre întilniri cu „oameni” altfel construiți decît ei, care au, să zicem, o ureche și două guri, o înălțime de zece metri, iar creierul adăpostit în picioare.

Ducînd și mai departe calculul probabilității amintite, ne vedem în situația de a mări numărul necunoscutele din ecuația inițială. Se știe că evoluția are un ritm lent și că din mi-

lume. Dar argumentele invocate în favoarea vizitatorilor extraterestri nu se ridică mai sus de nivelul deja cunoscut.

Oameni fără cap, urechi lungi..

Deniken se referă, de pildă, la „texte și cărți antice” care „relatează” despre „zei” ce ar fi coborît din cer și s-ar fi ridicat din nou către tării. Se știe însă că strămoșii noștri erau foarte încrezători. Și de aceea nu putem pune mare temei pe scrierile lor. Spre a găsi un simbul de adevăr ar trebui să alegem cu multă grijă griul de ne-

„Principiul” care prezida la imaginarea monștrilor era imbinarea, la întîmplare, a mîinilor, picioarelor și capetelor...

ljardele de ani de existență a unei planete, viața unei civilizații ar fi egală cu numai o mică parte din evoluția ei. Într-adevăr, globul pămîntesc avea înapoia lui cîteva miliarde de ani pînă să apară „regele naturii”. Cît va dura de aici încolo civilizația noastră? Va muri ea din pricina suprapopulării sau conform unei legi firești de dispariție a tot ce e viu? E puțin probabil că cineva ar putea răspunde la această întrebare.

Pentru comunicarea cu locuitorii de pe o altă planetă ar fi, în plus, nevoie ca civilizația de pe planeta respectivă să coincidă cu aceea a noastră. Or, după opinia astronomului sovietic V. Fesenkov, de pildă, este posibilă o comunicare numai cu un număr de stele extrem de limitat. Probabilitatea întilnirii cu locuitorii din alte lumi pare în acest caz infinit de mică.

Dar, așa cum am mai spus, ecuațiile de care am amintit cuprind o sumedenie de coeficienți cu valoare absolut arbitrară. Așa se explică de ce, spre deosebire de V. Fesenkov, visătorii optimiști atribuie respectivilor coeficienți valori mai mari, iar pe baza lor afirmă că întilnirile cu locuitorii de pe alte planete ar fi foarte posibile.

Ajunși la concluzia de mai sus, visătorii din această categorie împing și mai departe optimismul, întrebîndu-se de ce n-am admite că ființe din Cosmos au vizitat odinioară Pămîntul?! O astfel de idee a fost avansată de M. Agrest, candidat în științe fizico-matematiche, și a fost dezvoltată pe larg într-un articol semnat de V. Zaitsev, candidat în științe filologice. Iar scriitorul vest-german Erich Deniken a „broadat” pe această temă chiar două

băm: nu este oare evident pentru oricine că evoluția vieții pe Pămînt a urmat o cale proprie? Una din milioanele de căi posibile. Iar faptul că noi sîntem ființe raționale cu înfățișarea pe care o avem — doi ochi, o gură, un cap — e tot rezultatul unei întîmplări? Încît afirmația că extraterestrii ajunși pînă la noi din alte lumi puteau avea o înfățișare asemănătoare cu a omului este o dovadă de crasă naivitate. Așadar, și chiar numai pentru acest motiv nu pot fi socotite serioase argumentele care se sprijină pe desene rupestre reprezentînd rachete și cosmonauți ce seamănă cu două picături de apă cu fotografii din reviste de azi.

O altă categorie de „dovezi” invocate de partizanii ideii unor vizite pe Terra a extraterestrilor are, dacă ne putem exprima așa, o bază geologico-arhitectonică. Cum altfel s-ar putea explica, se întreabă aceștia, giganții de piatră din Insula Paștelui!? Nu de mult a mai apărut o lucrare a lui Deniken sub titlul „Semănăturile și Cosmosul”. Autorul afirmă că ar fi descoperit în Ecuador un uriaș sistem de tuneluri săpate acum multe mii de ani de extraterestri. După o aprigă bătălie în Cosmos, ei și-ar fi găsit scăparea, ni se spune, pe Terra unde s-au adăpostit în tunelurile amintite.

Această versiune a unor tuneluri de sute de kilometri n-a rezistat însă la verificările făcute. Cercetări recente ale unor geologi și speologi au dovedit că ele există numai în imaginații exaltate.

In loc de concluzii

O seamă de scriitori de literatură științifico-fantastică cred sincer că Pămîntul a fost vizitat de extraterestri. Dar între a crede și a ști e o cașe lungă, ca de la cer la Pămînt. Argumentele lor nu pot găsi o confirmare și de aceea nu pot transforma convingerea în cunoaștere. Încît posibilitatea ca omul de pe Terra să se fi întilnit cîndva cu făpturi de pe alte planete rămîne mai departe prea puțin verosimilă. Iar o asemănare exterioară între vizitatori din Univers și pămînteni este o idee total neverosimilă. Încît din înmulțirea acestor două probabilități poate rezulta o valoare infinit mai mică decît probabilitatea ca o maimuță să transcrie la o mașină de scris, apăsînd la întîmplare clapele acesteia, articolele dintr-o enciclopedie.

N-aș vrea să se înțeleagă însă că socotesc că totul este foarte limpede în arheologie și istorie. Există, evident, o sumă de factori care mai constituie enigme pentru cercetători. Un lucru este totuși indiscutabil și anume că aceste enigme nu vor putea fi dezlegate decît prin metode științifice.

Aleksandr Kitaigorodski

documenta.

documentar docum.

mentar documentar d.

documentar document

mentar documentar docu

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

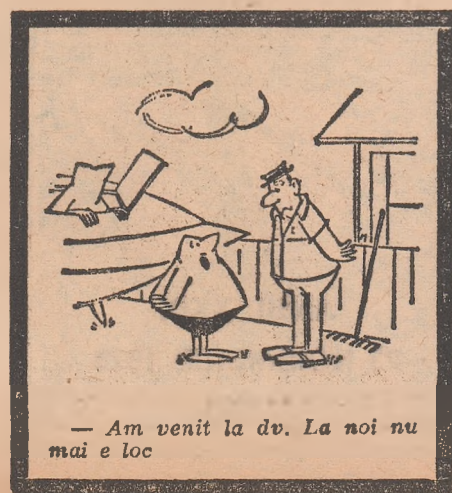
mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

mentar documentar docum

— Am venit la dv. La noi nu mai e loc

ACȚIUNI HOTĂRÎTE

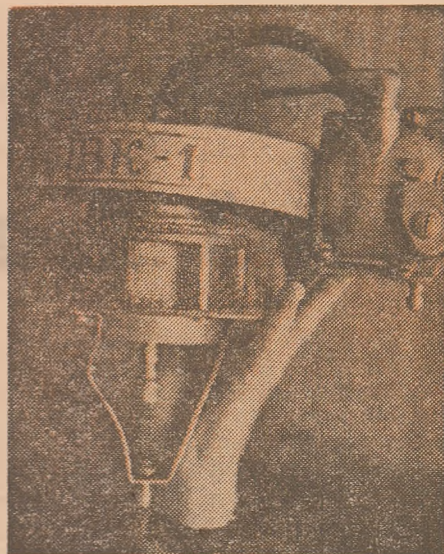
În vederea asigurării pe o perioadă mai îndelungată a resurselor de energie primară, a unei gospodării și a unei utilizări cât mai eficiente și mai raționale a acestora, recentul Decret al Consiliului de Stat stabilește, se știe, o vastă gamă de acțiuni. El prevede, de pildă, intensificarea cercetărilor pentru identificarea și punerea în valoare a unor noi resurse energetice, măsuri imediate și de perspectivă pentru reducerea consumurilor, utilizarea economică a combustibililor, carburanților, energiei electrice și termice, îmbunătățirea dotării diverselor ramuri ale economiei naționale cu echipamente termoelectrice cu randamente ridicate și, în genere, o concepție și o coordonare unitară și riguroasă a eforturilor făcute pentru utilizarea și valorificarea resurselor energetice de toate tipurile.

Cadrul fixat este așadar bine precizat; acum el trebuie transpus în faptă vie, dinamic, cu o înaltă conștiință a intereselor superioare ale țării. Și într-adevăr, chiar primele ecouri ale aplicării prevederilor Decretului Consiliului de Stat arată că măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de utilizare mai judicioasă a combustibililor și energiei au fost întâmpinate de întreaga națiune cu un remarcabil simț de răspundere civică.

În ministere, centrale economice și alte organe și organisme ale economiei naționale se desfășoară cu intensitate operațiuni de depistare și valorificare a unor noi resurse energetice, de utilizare cu randamente mai ridicate a celor

existente, de mobilizare a tuturor forțelor și posibilităților pentru realizarea acestor obiective care constituie nu numai un țel strict economic, intrucât au în vedere nu numai acoperirea nevoilor crescînde de combustibil și energie, ci și o dezvoltare generală a economiei și, evident, ca un corolar direct, creșterea bunăstării populației. Analize atente descoperă noi modalități de micșorare a consumurilor netehnologice; o mai bună organizare a proceselor de producție duce la micșorarea consumurilor specifice pe unități de produs; instruirea și controlul personalului de servire a cuptoarelor de tratament termic — mari consumatoare de energie — descoperă nebănuite posibilități de gospodărire judicioasă a energiei și combustibililor; ansamblul măsurilor stabilite în agricultură va permite în 1974 o micșorare cu circa 100 000 tone a consumului de motorină și cu 60 000 tone a celui de benzine; modernizarea transporturilor va permite tot anul viitor o economie de circa 90 000 tone motorină, cantitate îndestulătoare pentru navigația întregii noastre flote timp de șase luni... Sînt, desigur, numai o mică parte din acțiunile către care se îndreaptă atenția tuturor colectivelor de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării.

Dar și fiecare în parte, în propria noastră gospodărie, avem destule rezerve pentru micșorarea consumurilor de energie și este o stringentă datorie cetățenească să le valorificăm din plin pentru eliminarea risipei și a pierderilor de resurse energetice oriunde s-ar produce ele.

Nou tip de carburator construit la Kuibîșev: îmbunătățește mult regimul de lucru al motorului, micșorează de două ori toxicitatea gazelor de eșapament și reduce cu 10—12 la sută consumul de combustibil.

LA ORDINEA ZILEI

Depozit O.N.U. in Siberia

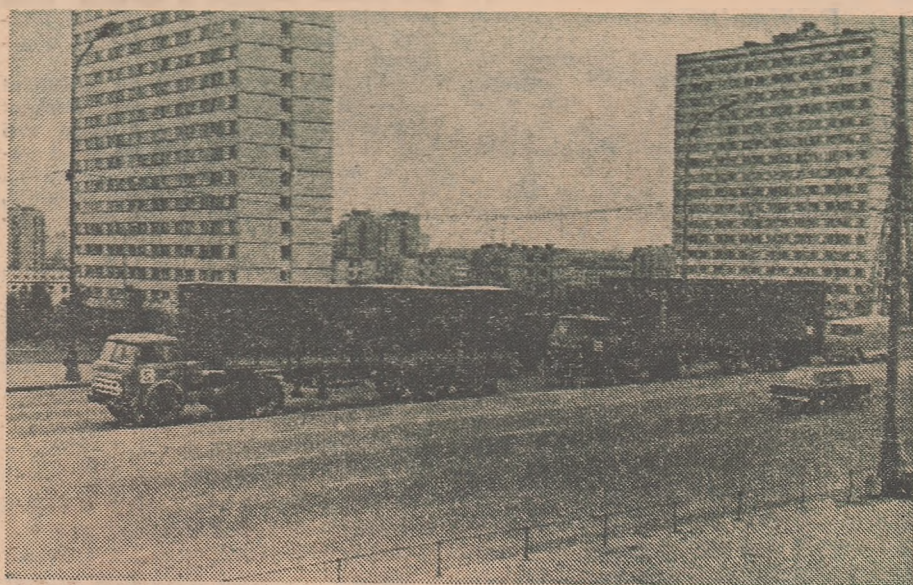
Biblioteca științifică din Novosibirsk are acum 7 000 000 de volume. Ea este astfel una dintre cele mai mari din U.R.S.S. Dar este celebră nu numai prin importanța fondului de cărți.

Cîteva cifre ne pot da o idee asupra dimensiunilor marelui „combinat” de sortare, depozitare și servire a informațiilor: douăzeci și cinci de mii de metri pătrați suprafață utilă, două sute de motoare electrice pentru acționarea a nenumărate aparate și mecanisme, douăsprezece mii de corpuri de iluminat. Dar valoarea modernului edificiu, dotat după ultimul cuvînt al tehnicii, și a bogatului său fond n-ar fi totuși prea mare dacă volumele solicitate de cititori n-ar ajunge în sala de lectură în cel mai scurt timp posibil.

Biblioteca este frecventată de zeci de mii de cititori. Operativitatea cu care sînt satisfăcute cererile este foarte bine ilustrată de declarația făcută de un grup de vizitatori din Londra. Aflînd că orice cerere este satisfăcută în maximum o oră, oaspeții s-au arătat foarte surprinși. Într-adevăr, în marile biblioteci din alte țări în anumite cazuri cititorul trebuie să aștepte uneori chiar o săptămînă. Cum găsesc lucrătorii bibliotecii siberiene atît de repede volumele căutate?

Pentru ca munca să le fie cît mai ușoară, ei îi și îndrumă pe solicitanți cum să-și formuleze „comenzile”. Această activitate de îndrumare cade în sarcina sectorului bibliografic. Colaboratorii acestuia află cu o uimitoare rapiditate, în gigantice fișiere, bibliografia necesară unei teme. Biblioteca de la Novosibirsk are de altminteri și o secție de aspirantură „tutelată” de filiala siberiană a Academiei de Științe a U.R.S.S.

Formularul cu titlul unui volum este introdus într-o capsulă de aluminiu și trimis cu poșta pneumatică la depozi-

Autocamioanele grele ale organizației sovietice pentru transporturi internaționale „Sovtransavto” fac legătura cu 300 de orașe de peste hotare

Foto: R. Alfimov (A.P.N.)

tul de cărți. Acolo, un alt lucrător găsește cu ușurință cartea în rafturile ordonate și o depune pe o bandă transportoare care circulă pe verticală prin cele patru etaje subterane și cinci de deasupra solului, cite are clădirea bibliotecii. Cînd transportorul ajunge în sala de unde s-a primit comanda, cartea este automat descărcată. Operațiunile enumerate durează circa 15 minute, viteza prevăzută încă în proiectul clădirii.

Printr-o hotărîre a Organizației Națiunilor Unite, biblioteca siberiană a fost declarată depozit O.N.U., urmînd să primească gratuit toate publicațiile organizației. Dealtfel, aproximativ jumătate din fondul ei este compusă din lucrări în limbi străine.

riară se vor afla magaziele de bagaje, cite una de fiecare salon. Călătorii vor intra printr-una din pasarelele încorporate, își vor depune bagajele în magazia respectivă și vor urca pe niște trepte pe puntea superioară. După părerea constructorilor, acest sistem va permite utilizarea aeroporturilor fără modernizări speciale.

Avionul va avea o lărgime ieșită din comun: un diametru de 6 metri. Aripa joasă, de tip delta, va comporta patru turboreactoare cu dublu flux.

Experiențe făcute cu călători nepreveniți pe o machetă de mărime naturală a arătat că îmbarcarea și debarcarea celor 350 de pasageri și a bagajelor lor nu vor lua mai mult de 20—25 de minute. Grație reducerii timpului de îmbarcare a pasagerilor și bagajelor va putea fi mărit numărul zborurilor, ceea ce este desigur un factor esențial de rentabilitate. Calculul preliminar îndreptățește să se creadă că prețul de cost al transportului cu Il-86 va fi mai mic decît acela cu aparatele subsonice cu reacție existente acum.

TRANSPORTURI AERIENE

IL-86:

350 de călători

Avionul Il-86 va inaugura a treia generație de avioane cu reacție sovietice. Aparatul este prevăzut pentru transportul unui număr de 350 de călători pe distanțe variînd între 2350 și 4600 de kilometri, cu o viteză medie de 950 kilometri pe oră.

Încărcat la maximum (350 călători), avionul va putea străbate fără escală distanța Moscova—Siberia vestică sau Moscova—Europa occidentală. O variantă pentru 300 de călători va permite prelungirea zborurilor pînă în Orientul Apropiat sau pînă în republicile sovietice din Asia Centrală.

Il-86 va fi un aparat cu două punți. Puntea superioară va cuprinde trei saloane pentru călători. Fotoliile vor fi dispuse în fronturi de cite nouă, cu două culoare între ele. Pe puntea infe-

oprește, dintr-un motiv oarecare, survine pericolul topirii și alterării lichidelor.

Toate aceste neajunsuri pot fi înlăturate acum grație liofilizării. Procedul constă în înghețarea lichidelor, urmată de uscarea lor în vid. Procedul se bazează pe o lege naturală, conform căreia temperatura de fierbere a apei scade odată cu presiunea aerului. Într-adevăr, la presiunea coborîtă care domnește la circa 20 km altitudine, singele omului ar începe să fiarbă în jurul temperaturii de 36°C, adică practic la temperatura corpului. Este unul din motivele pentru care cosmonauții poartă scafandru.

Vidul cel mai potrivit pentru liofilizare se realizează la presiuni de 0,1—0,001 torr (adică de circa 7000—7 000 000 de ori mai mici decît presiunea atmosferică). În aceste condiții temperatura de fierbere a apei coboară sub punctul de înghețare, încît apa trece direct din faza solidă (gheață) în faza gazoasă. Vaporii de apă sînt eliminați cu ajutorul unei pompe cu vid fie de-a dreptul în exterior, fie printr-un canal cu suprafețe de răcire a căror temperatură este atît de coborîtă (—40 sau —50°C), încît apa înghețată din nou.

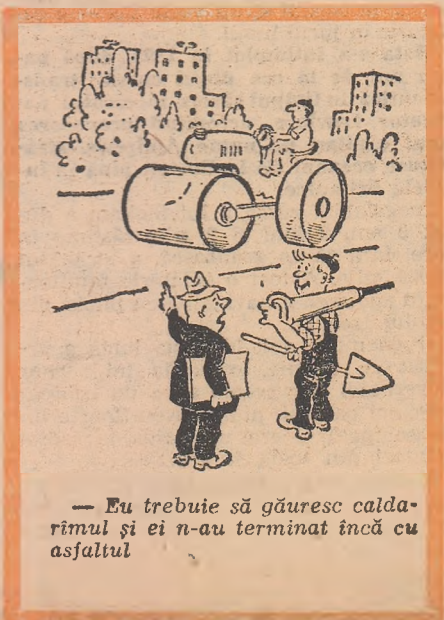
Eficiența liofilizării este determinată pe de o parte de dimensiunile instalației, iar pe de altă parte de diferența de presiune a vaporilor de apă deasupra substanței care trebuie deshidratată și deasupra suprafețelor de răcire, diferență care, la rîndul ei, depinde de deosebiri de temperatură dintre substanță și suprafețele de răcire. Dar cea dintîi pierde mereu energie termică în urma evaporării apei din ea. În consecință, o instalație de încălzire automată asigură menținerea temperaturilor necesare, respectiv —5°C pentru substanță și —40°C pentru suprafețe. Liofilizarea ca procedeu de conservare și-a găsit aplicații practice în industria farmaceutică pentru medicamente și în industria alimentară pentru ceai și cafea. Cosmonauții au încercat și s-au declarat mulțumiți de mîncărurile liofilizate. Acum, metoda este pe cale să devină indispensabilă și pentru păstrarea, timp îndelungat, a substanțelor și preparatelor sensibile cu care lucrează laboratoarele de chimie, biologie și bacteriologie.

INDUSTRIE ALIMENTARĂ

Vidul

conservă cafeaua

În multe cazuri, lichidele ușor alterabile sau sensibile ca gust nu se pretează la conservarea prin încălzire sau fierbere, deoarece aceste procese le distrug principalele calități. În consecință singura soluție era, pînă nu de mult, înghețarea lor și, mai departe, menținerea la o temperatură foarte coborîtă. Ambele operații sînt însă complicate din punct de vedere tehnic și, în plus, dacă instalația de răcire se

— Eu trebuie să găuresc caldarimul și ei n-au terminat încă cu asfaltul

Singuri pe întinderile fără margini

Navigatori solitari de ieri și de azi

Imi amintesc de încintarea, amestecată cu spaimă, pe care am încercat-o într-o noapte, pe vreme de furtună, în Marea Caraibilor.

Luminile orașelor din Puerto Rico se mai zăreau încă. La orizont se fugăreau pe cer nori străvezii, fantomatici. Apoi luminile au fost înghițite de bezna. Dar spre răsărit firmamentul a început să fie brăzdat de fulgere. În scurt timp aproape trei sferturi din cer era luminat de fulgere. Și, deodată, a început să cadă o ploaie torențială. Totul în jur a prins să trosnească, să se fringă parcă în bucăți cu un zgomot infernal care se rostogolea multă vreme peste ape cu un ecou prelung.

La un moment dat, aproape deasupra capului a mai răsunat un tunet, mai puternic decât cel precedent. Din cerul găurit, sfîșiat în bucăți, continua să plouă cu găleata. Încă un tunet puternic, mi-am spus, și vasul o să se despică în două și o să ia foc.

...Doamne, dar asta ce mai e? A mai rămas ceva întreg? Vasul, catargele, suprastructura?

În clipa aceea mi-am amintit de Vale Howells care, tot într-o noapte ca aceea, a fost prins de furtună pe mare, la bordul unui iaht pe jumătate acoperit de apă, singur, pierdut în ocean, rebegit de frig, fără puteri și curaj, plîngînd de disperare și de spaimă.

Apoi, mai târziu, într-o altă noapte petrecută pe ocean, în timp ce priveam bolta întunecată — pictată parcă cu motive închipuite de constelații — de deasupra nemărginitei întinderi de apă, mi-am amintit din nou de iahtul lui Howells. Și de imensa, disperata lui singurătate în mijlocul acestui mut deșert negru, sub sclipirile reci, moarte ale stelelor, deasupra abisului gata mereu să înghiță orice geamăt, orice țipăt, plîns sau rugăciune, revărsînd deasupra-le apele întunecate, după care să reflecte la fel de frumos și rece lumina stelelor.

Howells a supraviețuit acelei nopți, și multor altora iar ceva mai târziu și-a spus că putea iar porni pe ocean.

De ce? Să încercăm o explicație. Cred că nu multe acte de eroism se pot compara cu o călătorie solitară pe ocean.

Încercatul navigator Joshua Slokam, de pildă, și-a pierdut aproape tot avutul cînd vasul lui cu trei catarge a naufragiat. Dar după atîtea călătorii pe ocean, în aproape o viață de om, nu mai avea nici un interes pentru traiul pe uscat, care-i devenise tot mai străin. Tocmai atunci un cunoscut de-al lui, un căpitan de vas, i-a dăruit o veche ambarcațiune cu pinze, numită „Spray”. Barca rămăsese mult timp pe uscat, lângă casa proprietarului ei, și deasupra-i înfloreau primăvara vișini. Slokam a reparat-o singur, dorind să realizeze la bordul ei un vechi vis — o călătorie în jurul lumii.

Asta s-a întimplat în 1895, după patru ani de la cea dintîi cursă transatlantică, în timpul căreia încercatul navigator Lowlore, acceptînd provocarea unui căpitan pe nume Andrews, străbătuse oceanul de la Boston pînă în Insulele britanice.

Inegalabila cursă a lui Slokam a durat 3 ani, 2 luni și 2 zile, răstimp în care, fără să se grăbească, a străbătut 46.000 mile. A fost o călătorie uimitoare, o apoteoză a navigației cu pinze din secolul trecut...

După mulți ani, întreaga lume a urmărit cu emoție expediția lui Thor Heyerdahl. Dar acesta avea un echipaj de cinci oameni, pluta fusese foarte bine echipată și era urmărită de radioamatori din toată lumea.

Slokam însă a fost singur. Nimeni nu l-a ajutat. Mai târziu, în cartea „Singur pe o ambarcațiune cu pinze în jurul lumii”, el și-a amintit:

„...Rămăsesem singur, față în față cu elementele dezlănțuite și eram total-

mente la discreția lor, dar și fericit... Nimeni, cu excepția oamenilor de acțiune, nu poate înțelege ce frumoasă e o asemenea călătorie pe ocean”.

O călătorie disperată cu „Păgînul”

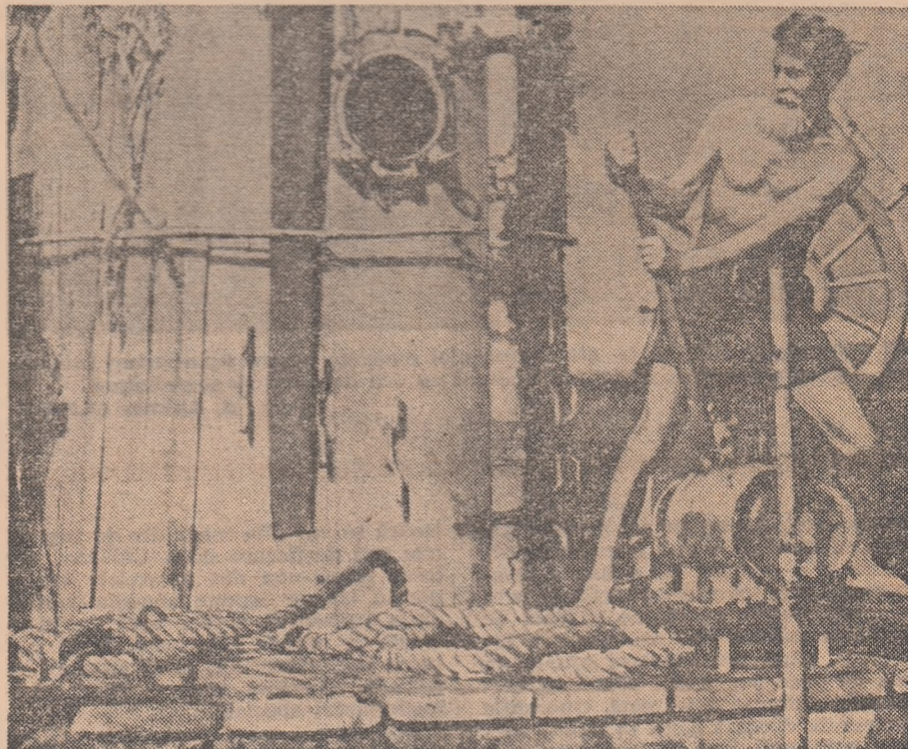
Istoria secolului nostru consemnează numele a zeci de navigatori solitari. Cei mai mulți dintre ei au fost, evident, marinari care stăpîneau la perfecție arta navigației pe ambarcațiuni cu pinze.

Dar a existat și o excepție de necrezut: John Caldwell, care a piecat în

niște bancuri de nisip, cit pe ce să-lizbească de stînci, după care a naufragiat la 60 de mile de Panama.

În cartea lui „O călătorie disperată”, Caldwell a relatat captivant periepțiile prin care a trecut: naufragii, căderi peste bord, un uragan, în cursul căruia și-a pierdut catargul și aproape toate proviziile, o crăpătură în corpul iahtului pe care nu putea deloc să o astupe...

Iar imediat ce a trecut de mijlocul oceanului a rămas aproape complet fără hrană, situație care a durat mai bine de 20 de zile. Mîncase tot ce se putea și nu se putea mîncă: briantină, ulei de mașină, alge, hîrtie. Epuizat, scheletic, cu miinile și picioarele um-

William Willis a aruncat oceanului mînușa la vîrsta de 70 de ani

1946 din Canalul Panama, pe micul iaht „Păgînul”, cu intenția de a străbate Pacificul și a ajunge în Australia.

John nu avusese intenția să pornească singur pe ocean. Dimpotrivă, dăduse un anunț: „Doresc să iau cu mine pe cineva care să știe să conducă un iaht, intrucît eu nu mă pricep deloc la navigația cu pinze”.

Și într-adevăr s-au găsit cîțiva inși dispuși să-l însoțească. Dar cum au văzut iahtul, s-au făcut nevăzuți. Și Caldwell a hotărît să plece singur, luînd cu el doar două pisici și o carte intitulată: „Manevrarea ambarcațiunilor cu pinze”, convins că pe drum va avea destul timp s-o studieze.

Cu doi ani înainte, John o cunoscuse în Australia pe Mary, o fostă combatantă în corpul auxiliar feminin. S-au căsătorit, dar imediat după nuntă, Caldwell a trebuit să se întoarcă pe nava pe care lucra și, vreme de doi ani, vicisitudinile vieții pe mare l-au zvîrlit de pe un continent pe altul. Războiul se terminase cu puțin timp înainte de temerara-i călătorie și mările nu erau prea circulare, încît nu putea spera să ajungă în Australia. Acesta fusese și motivul care-l determinase să pornească într-acolo pe o ambarcațiune cu pinze.

Dar chiar la ieșirea din Canalul Panama, după cîteva exerciții cu vela și echea, temerarul nostru a căzut din iaht și numai cu mare greutate l-a putut ajunge din urmă înot. Apoi și-a „condus” „Păgînul” de cîteva ori pe

late, chinuit de foame, disperat, continua totuși să infrunte oceanul.

În ultimele zile a făcut încercări disperate de a-și procura ceva hrană, a luptat — cit putea el să lupte — cu un rechin rănit, a căutat să ucidă păsări cu praștia, a delirat, și-a așteptat moartea prin inaniție, deznodămînt pe care dealtfel îl respingea totuși, pentru că era tânăr și dorea să trăiască.

„După sfîrșitul călătoriei m-am întrebat de multe ori dacă, știind dinainte ce avea să mi se întimplă, aș mai fi pornit la drum. Și răspunsul meu a fost: da, aș fi pornit! Călătoria a fost teribil de interesantă, mi-a dat senzații noi, puternice.

În cele din urmă Caldwell a ajuns la Brisbane, unde-l aștepta „singura femeie din lume” pe care o iubea.

Cine-i ucide pe naufragiați

Medicul Alain Bombard era zguduit de faptul că în fiecare an circa 200.000 de oameni cădeau victimă naufragiilor. Iar jumătate din ei, cei care izbuteau să se urce în bărci de salvare, avînd și rezerve de alimente, mureau și ei după cîteva zile, așadar mult mai repede decît ar fi fost firesc.

Bombard a înțeles foarte bine cauzele care-i ucideau pe naufragiați. Iată ce spune el: „Victime ale unor naufragii legendare, care ați murit înainte

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

de vreme, eu știu că nu marea v-a ucis, nici foamea, nici setea. În timp ce pluteați pe mare însoțiți de țipetele jalnice ale pescărușilor, ați murit de frică”.

Dar aceasta era totuși numai o ipoteză; Bombard vroia s-o verifice și să dovedească prin propria-i experiență că marea poate oferi omului tot ce are nevoie pentru a trăi.

Și medicul francez a hotărît să străbată Atlanticul fără rezerve de alimente și apă, fără nimic în plus față de ceea ce au la îndemînă victimele naufragiilor. Punîndu-și viața în joc, a vrut să dea o speranță celor care se vor afla într-o situație similară.

„Ori izbutesc, ori mor...” și-a spus Bombard.

A pornit deci pe mare. A prins pești pe care-i mîncă cruzi, uneori păsări pe care le mîncă tot crude, adună apă de ploaie. Era chinuit de oboseală, de foame, de sete, de ploaie, de furtuni, de arșiță, de acalmie, de amenințarea morții care-l pîndea zi de zi. Dar după 65 de zile (!), hrînindu-se numai cu ceea ce îi putea da oceanul, Bombard a ajuns în insula Barbados, mai slab cu 25 kg, cu o anemie gravă, mai mult mort decît viu, dar a ajuns!

Începînd din deceniul șapte al secolului nostru au avut loc cîteva curse transatlantice ale unor iahtsmeni solitari: în 1960, 1964, 1968...

În 1966—1967, Francis Chichester a făcut cu „Gipsy Moth IV” „călătorie secolului” — o călătorie solitară în jurul globului, pornind de la Plymouth cu o singură escală la Sydney, încercînd Capul Horn.

William Willis, în vîrstă de 70 de ani, a aruncat oceanului mînușa vîrstei, străbătînd distanța Peru-Australia cu pluta numită „Virsta nu este un obstacol”, iar înainte de asta a călătorit tot cu pluta din Peru pînă în Samoa.

S-ar mai putea cita și alte nume celebre... O încordare de multe zile, deseori chinuitoare, a tuturor forțelor fizice și spirituale. O provocare aruncată oceanului, unor forțe cu care s-ar părea că omul nu se poate măsura. O lungă confruntare cu primejdia fără număr, cu nemărginirea deșerturilor de apă, cu forțele dezlănțuite ale naturii, cu viața și moartea.

Ce-i determină însă pe acești oameni atât de diferiți să pornească pe ocean? Și de ce, după ce cunosc odată toate vicisitudinile unei călătorii pe mare, aproape toți sînt dispuși s-o repete?

Joshua Slokam a făcut cu siguranță parte dintre cavalerii și prizonierii pe viață ai mării, asemeni lui Joseph Conrad care a scris: „În cartea mea, sinceră ca o spovedanie, am încercat să explic natura dragostei mele fără margini pentru mare. Născut într-un mod misterios ca orice mare pasiune trimisă nouă muritorilor de providență, acest sentiment s-a dezvoltat, a luat proporții, a devenit irezistibil, ajutîndu-mă să suport toate încercările, să rezist la dezamăgirile care te încearcă în fiecare zi a acestei vieți grele...”

„După 34 de zile de luptă cu marea, tot mai simt o imensă bucurie cînd o privesc...” — a spus la rîndu-i Howells.

„...Pe uscat nu pot încerca un sentiment desăvîrșit de fericire, mă gîndesc mereu la mirosul de smoală, la șfichiul vînt marin” — a scris și Alain Gerbault care a străbătut Atlanticul, la începutul deceniului trei, pe o ambarcațiune fragilă numită „Firecrest” (vezi „Veac nou” nr. 36/73).

S-ar putea spune că navigatorii amintiți mai sus, și mulți alții de care n-am vorbit, au fost oameni care nu-și prețuiau prea mult viața ca să se teamă să și-o joace pe o singură carte. Ori poate că și-o prețuiau prea mult pentru a o preschimba într-o existență monotonă, anostă...

V. Alfeeva

CINEMA

Portretul unui om pur și simplu

Pentru o dată putem spune despre un film că nu este al regizorului, ci al scenaristului. „Monolog” este filmul lui Evgheni Gabrilovici, o operă profund personală, autobiografică, dar nu în faptele, ci în ideile sale. Filmul nu trezește curiozități, nu incită la identificări de persoane și evenimente, din el aflăm nu întâmplările vieții lui Gabrilovici, ci gândurile lui despre viața pe care a trăit-o, privită dintr-o perspectivă de înțelepciune și împăcare cu sine.

Regretatul Grigori Kozintzev sugerase un alt titlu, „Portret”. Nici așa n-ar fi fost rău, deoarece în măsura în care este un lung monolog (deși procedeul monologului nu e utilizat niciodată) filmul este și un portret, moral în primul rând, portretul unui intelectual din tată în fiu, intelectual prin vocație și structură, iar nu prin diplomă, care cu extremă delicatețe, cu infinită modestie dă

absolut magistral), ca o lungă așteptare a evenimentului principal, care se produce abia în ultima parte a filmului. Expedierea lui nu supără totuși, pentru că „Monolog” nu este un film despre un om de știință, în primul rând, ci despre un om pur și simplu, autor al unei descoperiri epocale, dar care este neputincios în fața celor mai elementare probleme de viață, — ale lui, ale fiicei, ale nepoatei, — și nu-l apără nici vârsta, nici înțelepciunea, nici chiar descoperirea epocală. În această dublă experiență a unei vieți omenești se ascunde sensul profund al filmului. Din cele trei femei cu care profesorul Sretenski este confruntat: soția, fiica și nepoata, nici una nu este demnă de el, nici una nu l-a înțeles pe acest om superior, toate l-au făcut să sufere. Însă el nu le condamnă, nu le reproșează nimic, el știe să dea și nici nu se gî-

Fiica nedemnă (Margarita Terehova)

o lecție de demnitate și noblețe a intelectualului.

Eroul filmului, academicianul Nicodim Sretenski, ajuns foarte sus pe scara socială, renunță deodată la tot ce dobindise până atunci și, sub influența unui tânăr discipol devotat pînă la fanaticism științei, părăsește postul de director al unui mare institut de cercetări spre a relua o experiență mai veche, abandonată din „cumînțenie”, din insuficientă tărie, care îl va conduce la o descoperire senzațională. Cam atît se petrece în afară și este de ajuns, pentru că sintem confrunțați cu un destin în care puținătatea evenimentelor exterioare se compensează prin bogăția trăirii interioare.

Aparatul urmărește pe îndelete curgerea lină a unei vieți lungi și armonioase, țesute din obiceiuri și ritualuri (ritualul mesei și al conversației profesorului cu menajera sa, căreia i se adresează cu expresii alese, ușor demodate, iar dînsa se alintă și îl amenință mereu că o să plece, deși n-are nici o clipă această intenție, este

dește că ar trebui să și primească, el știe că oamenii trebuie înțeleși, ajutați, iubiți așa cum sînt. Aceasta este drama și victoria morală a profesorului Sretenski.

Dragostea de oameni, atenția față de problemele lor de viață aparent mărunte și neînsemnate este o calitate neprețuită a scenariului lui Gabrilovici, bine înțeleasă și pusă în valoare de regizorul Ilia Averbach. Și magistral adusă pînă la inima spectatorilor de Mihail Gluzski, secundat de Margarita Terehova, Marina Neiolova, Stanislav Liubșin, Elena Hanaeva, Leonid Gallis. Mihail Gluzski ni-l apropie pe profesorul Sretenski cu familia, descoperirea, gîndurile lui, ne transmite sentimentul tonic că viața este veșnică și sentimentele sînt veșnice, că lacrimile și risul, bucuriile și neliniștile, lucrarea miinilor o-mului sînt nemuritoare.

„Poate că bătrînul Sretenski al meu nu are dreptate întotdeauna, poate că nu tot ce am spus prin gura lui trebuia spus — mărturisea într-un interviu Evgheni Gabrilovici. Și totuși eu îl iubesc, îl iubesc mult de tot.”

Și noi.

Iulia Scutaru

RINDURI ANIVERSARE

Bunicul Kanevski

Pictorul și graficianul Aminadav Kanevski este un fel de bunic al tuturor copiilor sovietici. Și nu de ieri, de azi, cînd a împlinit șaptezeci de ani, ci de vreo patru decenii încoace, de cînd era în floarea tinereții. De la treizeci de ani, cu o fidelitate de la care nu s-a abătut niciodată, el ilustrează cărți pentru copii. Care apar într-un tiraj de milioane de exemplare.

Eroii îndrăgiți ai copiilor sovietici: nenea Stioipa, Imprăștiatul cel caraghios, Buratino și mulți alții, au rămas definitiv în conștiința micilor ci-

— Gîndește-te bine, Martinel, asta o știu și copiii de la grădiniță!

Desen de V. Șkarban

titori grație desenelor expresive ale lui Kanevski.

Pictorul este un oaspete frecvent al școlilor și grădinițelor, unde gazdele îl primesc cu un entuziasm pe care nici cei mai severi educatori nu-l pot domoli. Și probabil că tocmai această dragoste pentru copii, permanenta comuniune cu ei îl ajută pe Kanevski să găsească imaginile, atît de potrivite și de apreciate, pentru eroii cărților pe care le ilustrează și al căror număr nu-l mai știe exact. Desenele lui Kanevski sînt pline de umor, și de viață, și de naturalețe, și de omenie. Pictorul a ilustrat cărți ale celor mai iubiți scriitori sovietici pentru copii: Samuil Marșak, Alexei Tolstoi, Agnia Barto, Kornei Ciukovski, Serghei Mihalkov și mulți alții. Activitatea lui Kanevski este multilaterală, el abordează cu egal talent șarja, caricatura, portretul, peisajul. Dar inima lui și-a făcut demult și definitiv alegerea: pe locul întii, fără concurență, tronează cărțile pentru copii, care în aceste zile i-au cîntat bunicului Kanevski „Mulți ani trăiască”.

CONFESIUNI

Truffaut : sint demodat și imi place

— Ultimul dv. film este „Noaptea americană”. Ce înseamnă el pentru regizorul François Truffaut ?

— Am vrut să le dau oamenilor o idee despre cum se fac filmele și despre ceea ce este cinematograful în fața sa „de producție”. Cunoașteți atmosfera de platou ?

— Da. Întii așteptare epuizantă, plictiseală... pînă se aprind reflectoarele. Apoi totul se schimbă, ca la semnul unei baghete magice.

— Exact. Este ceea ce am vrut să evoc în filmul meu. Cînd un om străin de meseria noastră vine la studio, i se pare că nimeni nu lucrează, deși noi cădem din picioare de oboseală și încordare nervoasă. Sper că „Noaptea americană” îi va lămurii pe spectatori cum stau lucrurile.

— În film, regizorul, al cărui rol îl interpretați chiar dv., spune la un moment dat : „Ce este regizorul ? Un om căruia i se pun tot felul de întrebări. Uneori cunoaște răspunsurile, alteori nu”. Vi se întîmplă și dumneavoastră la fel ?

— Sigur că da. Cea mai grea perioadă din nașterea unui film nici n-am arătat-o, pentru că a făcut-o Fellini în „8 1/2”. Este perioada dinainte de filmări, cînd mă cuprind îndoiele și mi se pare că sînt un impostor, un nechemat. Atunci am și cele mai puține răspunsuri. Și este îngrozitor, pentru că trebuie să-mi „vind” ideea pe care deocamdată n-o „văd” decît eu și sînt obligat să răspund măcar la întrebările producătorului. După aceea vine faza alegerii interpreților, interpretelor, caselor, mașinilor ș.a.m.d. și totul trebuie să corespundă concepțiilor mele. E rîndul meu să pretind, să analizez, să verific, să accept, să resping... În tot acest timp simt că și producătorul, și scenaristul, și scenograful, și asistentii — toți se uită la mine ca la un posedat și citesc clar în ochii lor : „Doamne, ce pisălog !”.

— Sînteți considerat un regizor liric, poetic, romantic. Nu vi se pare că în actualele condiții sună cam demodat ?

— Ei da, sînt un demodat și imi place. Ar fi fost trist dacă spectatorii și-ar fi întors fața de la filmele mele, însă judecînd după toate aparențele, lucrul nu se întîmplă. Și sînt foarte bucuros,

deoarece pot să rămîn în continuare eu însumi.

— Să mai spunem și că filmele lui François Truffaut sînt pe înțelesul tuturor. Nu vi se pare că și acest lucru e demodat ?

— Absolut de loc ! Sînt în permanentă preocupat să mă fac bine înțeles. Este dreptul spectatorului să-i placă sau nu un film, însă nu trebuie să iasă din sală spunîndu-și : N-am înțeles nimic”. Sau să gîndească așa, dar să nu spună, de frică să nu pară prost în ochii „elitei intelectuale”.

— Înseamnă că nu vă temeți să păreți un intelectual nerafinat ?

— Cîtuși de puțin ! Cînd îmi povestesc istoriile cinematografice sînt întotdeauna pregătit pentru observația că aș fi cam idiot.

— Și acum, o întrebare inevitabilă: ce a mai rămas din „noul val” ?

— După părerea mea, „noul val” n-a fost o mișcare încheiată, o școală estetică cu un program unic „Noul val” a fost o invenție a ziaristilor. Pur și simplu, s-a întîmplat să fim mai mulți cinești tineri care am făcut primul nostru film în anul 1959. Dar am precizat cu toate prilejurile că nu avem un program estetic comun, „Noul val” n-a însemnat, de fapt, decît o „întînire” a meșteșugului regizoral. Poate

Iubește filmul și adoră cărțile

că de aceea s-a și răspîndit ulterior în toată lumea.

— Este adevărat că vă repugnă compromisurile, cancanurile, tapajul publicitar ? Dacă da, cum faceți de reușiți să duceți o viață liniștită ?

— Mă feresc cu grijă de societatea noastră. Mă întilnesc numai cu oamenii care mă înțeleg și pe care îi înțeleg. Așa-numita viață mondenă nu există pentru mine.

Cinematograful îmi dă posibilitatea să văd lumea într-o lumină favorabilă. Asta nu înseamnă că sînt un optimist incorijibil. Pur și simplu, cinematograful mă ajută să mă adun să-mi concentrez eforturile. Cînd lucrez la un film nu mai trebuie să răspund la scrisori, la apeluri telefonice, n-am nici cinci minute libere ca să-mi cumpăr o pereche de ciorapi.

— Ce v-ar fi plăcut să faceți dacă n-ar fi existat cinematograful ?

— Ador cărțile. La filmul „451° Fahrenheit” am lucrat cu o imensă plăcere, intrucît cărțile sînt pentru mine ca niște ființe vii. Aș fi vrut să fiu editor. Dealtfel am niște planuri și în acest sens. Pregătesc o culegere de articole scrise în perioada cînd mă ocupam activ de ziaristică. Apoi vreau să public scenariul „Noaptea americane” și jurnalul ținut în perioada filmărilor la „451° Fahrenheit”.

(Din „Literaturnaia gazeta”)

REFLECTOR

■ Afacerea Stavisky, care a răscolit Parisul anului 1934, prilejuiește întoarcerea pe platou, după o lungă pauză, a lui Alain Resnais.

■ Richard Burton interpretează rolul principal în „Voiajul”, un film realizat de Vittorio de Sica după o năvelă de Luigi Pirandello.

■ Pe ecranele londoneze rulează filmul „Anglia m-a făcut”, realizat după romanul scriitorului britanic Graham Greene. În rolurile principale este angajat trioul Hildegard Neil, Peter Finch și Michael York.

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta

ASTRONOMIE

In obiectiv: cometa Kohoutek

Descoperită primăvara trecută, cometa Kohoutek era atunci — amintea un recent comentariu — un obiect de magnitudine 16 și se afla la o depărtare de circa 600 de milioane de kilometri. Ea va intra însă cu adevărat în actualitate abia în săptămânile care urmează, căci se apropie cu mare viteză de Soare, împrejurare care face să fie tot mai puternic luminată; de la jumătatea acestei luni a și început, de altfel, să poată fi văzută cu ochiul liber.

Sosirea ei în zona planetelor inferioare va fi însoțită de o mărire considerabilă a cozii, al cărei diametru aparent va fi cuprins, pentru un observator terestru, între 60 și 90 de grade. Evident, cu condiția ca el să privească în direcția potrivită.

Cometa Bennett, fotografiată acum trei ani de Observatorul din Abastumani (R.S.S. Gruzină)

La 26 noiembrie cometa Kohoutek se va „încruși” cu Terra. Ea se va afla atunci la circa 240 de milioane de kilometri sub planul eclipticii „în fața” Pământului. De atunci încolo durata de vizibilitate va scădea: la jumătatea lui decembrie ea va ajunge la numai o oră, în schimb va crește strălucirea cometei. Se crede că cometa Kohoutek va fi de circa 50 de ori mai mare decât cometa Halley în 1910. În ianuarie ea va deveni un astru al serii, vizibil după apusul soarelui pe durate crescînde. Cea mai mare apropiere de Pământ va fi înregistrată la 21 ianuarie (121 de milioane de kilometri), după care cometa se va reîntoarce în zona planetelor superioare.

Pînă unde se va îndepărta însă? Excentricitatea orbitei sale fiind foarte apropiată de 1, astronomii nu pot spune — avînd în vedere deteriorările pe care le suferă traiectoria unui obiect ușor — dacă cometa Kohoutek a mai fost văzută vreodată de pe Pământ sau dacă va mai fi văzută cîndva de vreun ochi omenesc. Cometele sînt în genere aștri extrem de efemeri; cazul cometei Halley care a fost observată de mii de ani trebuie să fie considerat ca ieșit din comun. Ele sînt compuse dintr-o materie provenită din regiuni îndepărtate ale sistemului solar unde — se crede — dincolo de orbita lui Pluton s-ar fi acumulat silicați, pulberi metalice și alte reziduuri ale nebuloasei primitive. Încît studiul unei comete poate contribui la înțelegerea nașterii

sistemului solar, marele obiectiv al astronomilor din era cosmică.

Așa se explică, desigur, și de ce, punînd la bătaie mijloace extrem de perfecționate s-a putut ajunge la o mai bună cunoaștere a cometelor. Acum se știe, de pildă, că în afară de „cap” și „coadă”, cometele sînt înconjurare de niște imense sfere de hidrogen cu o rază de cîteva milioane de kilometri.

Cele mai prețioase date despre cometa Kohoutek vor fi furnizate, fără îndoială, de a treia misiune Skylab. Astronomii doresc în special să afle ce transformări va suferi cometa cînd se

va apropia de Soare, fenomen care va furniza, la rîndu-i, informații inedite despre zona periferică a astrului zilei.

FIZICĂ DISTRACTIVĂ

Luminile casei

Oricine dintre noi a observat, desigur, fenomenele pe care le vom descrie mai jos. Dar nu toți le putem și explica.

Seara, cînd în casă sînt aprinse toate luminile, funcționează televizorul, radioul, mașina de spălat și caloriferul electric vedem adesea cum lampa de birou luminează mai slab. Și uneori nu-i deloc ușor de citit la lumina ei. Întrucît strălucirea filamentului becurilor depinde de intensitatea curentului electric care le alimentează, este evident că atunci cînd lampa de birou luminează mai slab a scăzut intensitatea curentului. Dar de ce?

Toate aparatele electrice sînt cuplate la rețea concomitent. Ar trebui să scadă deci rezistența întregii rețele. Totuși, știm că suprasolicitarea ei dă uneori naștere la incendii: conductoarele supraîncălzite se aprind. Înseamnă că intensitatea curentului crește. Și totuși becul lămpii de birou „pledează” pentru scăderea ei. Cum se explică acest lucru?

De ce nu ancorăm automobilele?

Cînd ajung la destinație marinarii aruncă ancora. Apoi, nava e legată la chei cu parme. Aceste măsuri sînt luate pentru a imobiliza nava, altminteri cea mai mică adiere ar pune-o în mișcare. Nimeni nu s-ar gîndi însă să lege automobilele.

Se afirmă că pentru a pune un corp în mișcare trebuie să i se învingă inerția. Dar masa unei nave oceanice este de sute de ori mai mare decît aceea a unui automobil. Cum se explică deci că inerția ei poate fi atît de ușor învinsă, în timp ce un automobil, oricît de ușor, poate fi lăsat nelegat?

Cum vedem invizibilul?

Dacă privim roțile unei biciclete în timpul deplasării ei, vedem numai o parte a spițelor, anume cea mai apropiată de axul roții. Viteza cu care se rotește roțile este atît de mare, încît

lîngă jantă ochiul nu le mai poate percepe.

Dacă privim însă fix drumul, și nu bicicleta, în momentul cînd aceasta ajunge în cîmpul nostru vizual vedem

Cînd un punct al roții în mers atinge pămîntul...

în partea de jos a roților și cîteva spițe întregi, chiar dacă ele se învîrtesc cu o viteză foarte mare. Dar numai acolo și nicăieri altundeva.

Cum se explică și această situație?

RĂSPUNSURI

Luminile casei

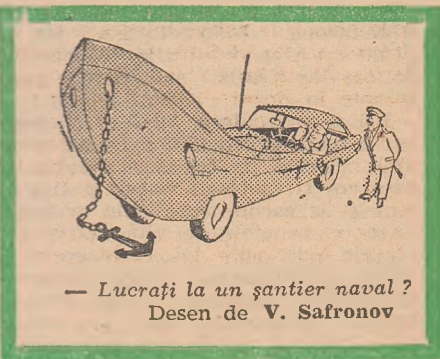
Pentru a ne explica comportarea lămpii de birou, să ne amintim cum ajunge electricitatea pînă la noi. Din cei 220 de volți pe care ni-i asigură rețeaua electrică urbană, în aparatele de uz casnic ajunge ceva mai puțin. Căci o parte a tensiunii trece asupra conductoarelor care o transportă pînă la aceste aparate.

Pe măsură ce cuplăm un număr tot mai mare de aparate, rezistența rețelei în ansamblu scade. Pînă aici totul e firesc, iar curentul din rețeaua generală, neramificată, crește. Și acest lucru e normal. Dar în acest caz în conductoare „rămîne” o tensiune mai mare decît pînă atunci. Căci tensiunea este produsul rezistenței față de curent. Dacă curentul crește mult, iar rezistența conductoarelor de alimentare nu se modifică, acestea consumă o parte din cei 220 de volți transportați pînă la rețeaua casei. Înseamnă că aparatele casnice, inclusiv lămpii de birou, îi revin nu 220 de volți, ci ceva mai puțin. Așadar, curentul scade și noi vedem lumina becului mai slabă.

De ce nu ancorăm automobilele?

Pentru a pune un corp în mișcare nu trebuie învinsă nici o inerție, cum greșit se afirmă. De inerția corpurilor (de masa lor) depinde numai cît de repede le putem imprima viteza necesară. Trebuie deci învinsă așa-numita frecare de repaus. Or, în apă ea este nulă. De aceea trebuie ancorate navele. Altminteri, vîntul le-ar putea pune în mișcare.

Pe uscat frecarea de repaus este destul de mare. Încît automobilul poate fi lăsat nelegat, sporindu-i doar valoarea frecării cu ajutorul frinei.

— Lucrați la un șantier naval? Desen de V. Safronov

Cum vedem invizibilul?

Fenomenul are următoarea explicație: cînd un punct al roții aflate în mișcare atinge pămîntul, direcția învîrtirii și aceea a mișcării de translație vor fi pentru el contrarii. De aceea, vitezele nu se însumează, ci se scad una din alta.

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

Dar iată ce spun ultimele cercetări asupra focilor. „În Rio de Oro, unde echipa noastră a urmărit tehnica de plonjare a Focilor călugăr — arată comandantul Cousteau — am putut observa cum ele își închid nările și, aplecate pe o rină, dispar repede lăsînd în urma lor o adevărată bulboană. Pînă și Dumas, cel mai „lichid” dintre noi, s-a văzut pus în incurcătură atunci cînd a încercat să le imite”. Într-adevăr, focile sînt niște animale extraordinare: plonjările lor pot atinge chiar adîncimi de cîteva sute de metri, lucru stabilit cu ajutorul a patru tipuri de batimeire autoînregistratoare cu care au fost dotate exemplarele de experiență. Un mascul a atins 600 m adîncime, iar o femelă adultă a stat în imersiune 43,20 minute!

Performanțele focilor europene nu sînt nici ele neglijabile. Foca cu creastă care migrează din Groenlanda în Norvegia poate plonja timp de 20 minute și pînă la 300 m, iar Foca cenușie de pe coastele Angliei pînă la 145 m. Ele își caută hrana la mari adîncimi, deoarece peștii sînt acolo mai abundenți. Plonjorii umani ar da desigur mult să cunoască secretele plonjării focilor. Căci, s-a constatat că ele știu să urce foarte repede la suprafață și nu au nevoie de palierale de compresie. Explicația fenomenului ar putea fi că, dispunînd numai de aerul din plămîni, foca nu duce cu ea în adîncuri decît o foarte mică cantitate de azot. Dar asta nu e încă totul: s-a mai stabilit că la focă plonjarea duce la modificări radicale în funcționarea sistemului cardiovascular. Aportul de singe în organele digestive, rinichi, piele și mușchi este aproape total oprit; el nu se menține decît în creier, inimă și plămîni. Grație acestui reglaj, foca economisește o mare cantitate de oxigen. În cursul plonjării inima ei bate mult mai încet, chiar cînd face eforturi intense să zicem pentru vinătoare. La foca numită Vișelul de mare bătăile inimii pot cobori, de pildă, pînă la o zecime din frecvența normală.

Să mai vedem, însă, cîteva din descoperirile făcute. Facultatea de plonjare a putut fi asociată cu aceea de reperare a prăzii prin... ecolocație. E cazul Focii lui Weddel ce-și localizează prada chiar în cvasitotala obscuritate care domnește sub ghețuri iarna. Deseri constat, fenomenul explică acum de ce chiar și „indivizii” orbi pot vîna menținîndu-se astfel în viață, de asemenea el permite înțelegerea extraordinarului simț de orientare al focii sus-amintite: ecolocația înlocuiește vederea! Pe de altă parte s-a constatat că focile știu să-și adapteze comportamentul, aceleași specii putînd trăi în medii foarte diferite. Adevăr dovedit, între altele, de ecologia Focii cenușii: coloniile existente în Baltica se reproduc la finele iernii, pe gheață, în timp ce focile din Insulele Britanice se reproduc toamna, pe stînci. Între „populațiile” din cele două zone nu există deosebiri morfologice, dar biologia și fiziologia lor diferă. Separația geografică nu este totală: indivizii din Atlantic se pot adapta la condițiile climatice ale Balticii și invers. În fine, un alt exemplu de adaptare este oferit de Foca călugăr din Mediterana, care a ajuns în peregrinările ei pînă în Marea Neagră.

Această adaptare are totuși o limită: foca nu mai poate face față agresiunilor civilizației. Acesta este și motivul pentru care rarele colonii de focii, acești „ultimi mohicani” ai apelor teritoriale europene, s-au retras de pe vechile lor domenii în zone mai puțin accesibile.

Trebuie să știi să te descurci...

Poșta medicului

SUVALCA ELENA — Ineu, Jud. Arad : Diagnosticul reumatismului care, la copil, poate să se prezinte și sub alte manifestări clinice decât ca formă articulară, trebuie pus pe baza numai a convergenței mai multor semne care, dacă sînt luate izolat, nu reprezintă indicii ale bolii. Astfel, potrivit binecunoscutei „scheme Jones”, pentru a se pune diagnosticul de reumatism cardiac, trebuie ca la auscultație să se perceapă un suflu sau o uruitură în vârful inimii, iar semnele electrocardiografice să certifice caracterul organic al acestor sufluri. Acesta ar constitui unul din „semnele majore” ale afecțiunii, la care se adaugă și alte semne majore: poliartrita, nodulii reumatici, precum și un număr de „semne minore”: febră, dureri articulare, creșterea vitezei de sedimentare a hematiilor (VSH), hiperleucocitoză. Dacă bolnavul presupus nu prezintă cel puțin două semne majore, ori un semn major și două minore, sau cel puțin patru semne minore, el nu poate fi considerat nici „cu certitudine” și nici măcar „probabil” reumatic. Or, din analizele trimise de dv., precum și din semnele descrise nu rezultă deloc că băiatul dv ar fi (sau ar fi fost) bolnav de reumatism cardiac. Extrasistolele sînt o tulburare de ritm, de obicei funcțională, avînd un caracter neurovegetativ, frecventă la copiii prepubertari, și nu prezintă o semnificație patologică. Prin aceasta nu vrem să spunem că s-a procedat greșit atunci cînd copilul a fost supus deîndată tratamentului antireumatic, deoarece urmările ignorării și netratării bolii reumatice — mai ales în cazul unui reumatism cardiac — pot fi cu mult mai grave decât neplăcerile provocate de un tratament antireumatic, fie el chiar și nejustificat. Oricum, ar fi necesare noi investigații clinice și de laborator pentru precizare de diagnostic.

NEFERICIT — Birlad : Conform schemelor elaborate de Centrul dermatovenerologic al Ministerului Sănătății, tratamentul de întreținere al sifilisului seronegativ este indicat să se facă prin minimum patru cure de penicilină, prima de 12 milioane u. iar celelalte de cîte 6 milioane de unități, cu pauze de 4—6 săptămîni între cure, și în continuare încă 4 cure de bismut (15 injecții pe cură).

STÂNCULETE ION — Craiova : În fenomenul biologic al creșterii staturale există și o componentă ereditară, dar acest caracter nu este dominant, condițiile de mediu și de alimentație (în special regimurile bogate în proteine) influențînd în mare măsură înălțimea. Or, cum radiografia trimisă spre consultare arată că — din ferice — cartilajele de creștere sînt încă deschise, un tratament combinat, sub supraveghere medicală, cu Gonacor (sau Prolan), Epifizan sau Timus v-ar mai putea aduce un plus de cîteva centimetri.

M.I.J. — Constanța : Vă mulțumim pentru caldele aprecieri la adresa revistei și a paginii noastre medicale. În ce privește diagnosticul de reumatism gutos, acesta necesită, în primul rînd, precizarea limitelor normale ale acidului uric în sînge (uricemia). Or, conform ultimelor cercetări, se poate considera că media uricemiei la populația masculină normală este de 50 ± 10 mg/l, iar la populația feminină de 40 ± 10 mg/l. Diagnosticul de gută se pune atunci cînd uricemia este crescută în jurul cifrei de 70 mg/l la bărbat și 60 mg/l la femeie. În formele cronice ale reumatismului articular gutos, medicamentul specific îl constituie colchicina, 4 comprimate/zi la început și apoi în doze regresive, tratamentul menținîndu-se cel puțin 2 săptămîni în doze de 2 cpr./zi. Alte medicamente cu acțiune pozitivă: Fenilbutazona, Indometacina, iar ca dizolvant al acidului uric Probenecidul. În caz de dureri articulare, radioterapie în dozaj antiinflamator: 50—150 r. pe sedință, la 2—3 zile, pînă la un total de cca 1000 r. De asemenea, veți respecta un regim alimentar, din care vor fi excluse: viscerale animale, supele de carne, mezelurile, picioarele de porc, capetele de vită, piftia, conservele de orice fel, crustaceele, so-surile, leguminoasele uscate, ciupercile, bulionul de roșii, ciocolata, cafeaua, ceaiul, cacao. Cantitățile de proteine și de grăsimi vor fi reduse, în schimb veți bea cel puțin 2 l lichide pe zi și veți consuma multe lactate, fructe și vegetale proaspete.

Prof. PĂUN CONSTANTIN — Com. Mirșa, jud. Ilfov : Rezultatele analizelor sînt bune: prin urmare puteți urma o cură balneară la Băile Felix sau Herculan.

Important: copiii trebuie învățați de mici să nu se teamă de dentist!

ARTICOL CERUT DE CITITORI

Combaterea cariilor dentare

Am tendința la carii dentare.
Ce trebuie să fac?
MINEL SANDU — Pitești

Din păcate, deși este cea mai răspîndită boală (90 la sută din populația globului suferă de ea), caria dentară nu are o cauză suficient de cunoscută. Ca atare, necunoscîndu-se etiopatogenia precisă, nu se pot combate eficient nici efectele. Foarte puțini oameni sînt rezistenți în fața cariilor dentare; la drept vorbind, orice om ajunge să fie atins în cursul vieții sale de carii dentare. Căci nu s-a găsit încă un mijloc de a opri răspîndirea aproape „epidemică” a acestei suferințe. Majoritatea specialiștilor sînt însă de părere că alimentația ar fi unul din cei mai importanți factori în apariția cariilor dentare. Se crede astfel că trecerea de la un tip de alimentație: aspră, solidă și brută, — tip de alimentație care era specific primitivilor — la o alimentație moale, cleioasă, păstoasă, specifică omenirii civilizate, a avut drept consecință o creștere considerabilă a numărului cariilor. Într-adevăr, se constată mult mai puține carii atunci cînd alimentele sînt „grosolane” și fibroase și sînt consumate în stare naturală, adică fără să fi suferit transformări, decît atunci cînd sînt gătite — fierte sau fripte — și preparate cu grijă. Prăjiturile și dulciurile, în general, constituie cauze importante ale cariei dentare, mai ales cînd sînt consumate între mese, deoarece zahărul rămîne în acest caz în contact cu dinții.

Să fim bine înțeleși! Nu avem intenția să recomandăm excluderea din alimentație a dulciurilor. Zahărul este indispensabil pentru echilibrul organic, este un aliment energetic esențial pentru creșterea și dezvoltarea copiilor. Ceea ce dorim să subliniem numai este că o masă nu trebuie să se termine neapărat cu un desert moale și dulce, ca de exemplu o prăjitură cu cremă.

Insistînd asupra acestui punct trebuie să menționăm și importanța masticației corecte a alimentelor, act care stimulează secreția salivară și „curăță” în mod natural dantura. Deci, dacă nu sîntem dispuși să mîncăm după o astfel de masă un măr (datorită „ronțării”

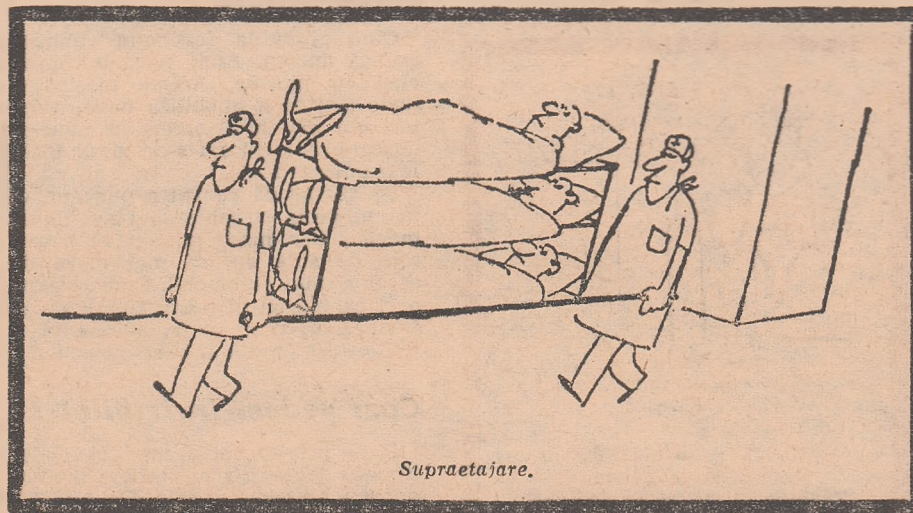
cărui se operează o adevărată curățire mecanică a dinților), trebuie măcar să ne spălăm dinții.

„A da seara unui copil o bomboană spre a-l ajuta să adoarmă, — arăta un stomatolog — înseamnă o adevărată crimă de „lese-dents”, deoarece îi „fabricăm” astfel carii”. Și adăuga: „Este dezolant să se constate că unele profesoare au înlocuit tradiționala notă bună pentru recompensarea elevilor sirguincioși, cu acordarea unei bomboane”.

Există într-adevăr multe exemple convingătoare despre influența nefastă a alimentelor moi și a dulciurilor asupra dinților. Africanii care se alimentează cu hrana tradițională a țării lor suferă numai în mod excepțional de carii dentare.

Cel mai elocvent exemplu îl oferă însă eschimoșii din Groenlanda. Odată, caria dentară era total necunoscută la eschimoși. Ei se hrăneau cu alimente brute și consumau multă carne de focă uscată, aliment care cerea o puternică masticatie, excelent mijloc pentru curățirea dinților. La un moment dat s-a instalat însă în Groenlanda un pastor evanghelic, venit acolo spre a-i creștina. Soția pastorului a angajat o tînără eschimosă, care s-o ajute în treburile casnice. În felul acesta, fata a început să se hrănească cu mîncarea acestor europeni; și, odată cu schimbarea alimentației, și-au făcut apariția și primele carii dentare... la eschimoși. Cum soția pastorului avea o inimă bună, îi dădea tinerii ei ajutoare pline albe și porții mari din prăjiturile duminicale. Consumînd aceste alimente, pînă atunci necunoscute, familia fetei a început să sufere și ea de carii dentare. Iar din momentul cînd eschimoșii au început să beneficieze de alimentația țării industriale, au suferit de aceeași frecvență a cariilor, ca și cetățenii respectivelor țări.

Cum eschimoșii nu aveau obiceiul să-și spele dinții, operația era suplinită de modul lor de alimentație, ceea ce, evident, constituia o „autocurățire” naturală insuficientă. Să reținem deci că nu consumul de alimente dulci în sine este factorul care provoacă apariția cariilor, ci faptul că aceste alimente „rămîn” în contact cu suprafața dinților.

Supraetajare.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Experiențe făcute asupra unor șobolani, hrăniți cu un regim bogat în zaharuri, au dovedit că ei încep să sufere de carii dentare numai dacă această alimentație se face pe cale bucală. Dacă sînt hrăniți cu ajutorul unei sonde, prin care li se introduce hrana direct în stomac, dentiția le rămîne intactă.

Stomatologii mai atrag de asemenea atenția că guma de mestecat, atît de agreată în special de copii, poate fi dăunătoare, deși este considerată a fi o bună curățitoare a dinților, din cauză că „chewing-gum”-ul conține mult zahăr, care rămîne lipit pe smalțul dinților.

În concluzie se poate spune că bolile dentiției nu se datorează atît alimentului propriu-zis, cît proastei îngrijiri a dentiției noastre. Principala regulă trebuie să fie dar spălarea dinților după fiecare masă și chiar după fiecare prăjitură consumată între mese. Trebuie să ne spălăm dinții în special seara înainte de culcare, deoarece salivînd puțin noaptea, bacteriile pot ataca mai ușor reziduurile alimentare dintr-o dinți.

Respectînd aceste reguli preventive elementare, există toate șansele să scăpăm de suplicii cariilor dentare.

E BINE DE ȘTIUT

Bătrînii trebuie să facă gimnastică

Ultimul remediu recomandat de gerontologi împotriva accelerării procesului de îmbătrînire este gimnastica, făcută în condiții corespunzătoare fiecărei vîrste. Specialiștii numesc aceste exerciții „gimnastica celei de-a treia vîrste”; ea privește adulții între 55 și 80 de ani, iar uneori mai mult, dacă este cazul.

În anumite case de bătrîni, exercițiile fizice au fost introduse în programul zilnic al pensionarilor și se fac sub conducerea unui specialist. Cei ce iau parte la aceste sedințe trebuie să treacă în prealabil pe la medic pentru ca acesta să-și dea avizul asupra exercițiilor de care au nevoie și asupra celor pe care organismul le poate suporta.

În general, ceea ce se urmărește prin gimnastica „cele de-a treia vîrste” este prevenirea sclerozării anumitor organe, în special plămîni, sistemul articular și musculatura.

Ea are calitatea de a combate cu succes arterioscleroza și a asigura organismului o rezistență eficientă împotriva anchilozelor și imobilității fenomenului „de vîrf” al bătrîneții, echivalente cu scoaterea omului din circuitul vieții.

Deși gimnastica se face în grup, specialiștii recomandă totuși o individualizare în raport cu capacitatea fizică a fiecărui bătrîn, deoarece nu este cu putință a găsi într-un grup aceeași rezistență, iar uneori nici aceeași dorință de a participa la o astfel de activitate. Experiența din unele case de bătrîni arată totuși că acolo unde metoda a fost introdusă, n-a rămas pînă la urmă pensionar care să nu adere și să nu participe la sedințele de gimnastică.

Introducerea pe scară largă a metodei va crea desigur și o nouă profesie în cadrul asistenței medicale pentru vîrstnici, aceea a profesorilor de gimnastică pentru „cea de-a treia vîrstă”, care pe lângă cunoștințele sportive vor trebui să posedă și temeinice cunoștințe de medicină gerontologică.

FRANȚA

Orașul ideal după Jules Verne

În acel decembrie al anului 1875 străzile oricum liniștite ale bătrânului Amiens, fostă capitală a Picardiei și apoi centrul administrativ al departamentului Somme, erau pustii de-a binelea. Peste acoperișurile de țiglă ale masivelor case de piatră, peste celebra catedrală gotică — cea mai mare din Franța — peste copacii desfrunziți de pe bulevarde se cernea o ploaie rece, pătrunzătoare. Poate că de aceea părea și mai agreabilă atmosfera din sala mare, confortabilă, cu pereții căptușiți de cărți și cu o masă ovală în mijloc, în jurul căreia se adunaseră membrii de onoare ai Academiei de științe, literatură și artă din localitate.

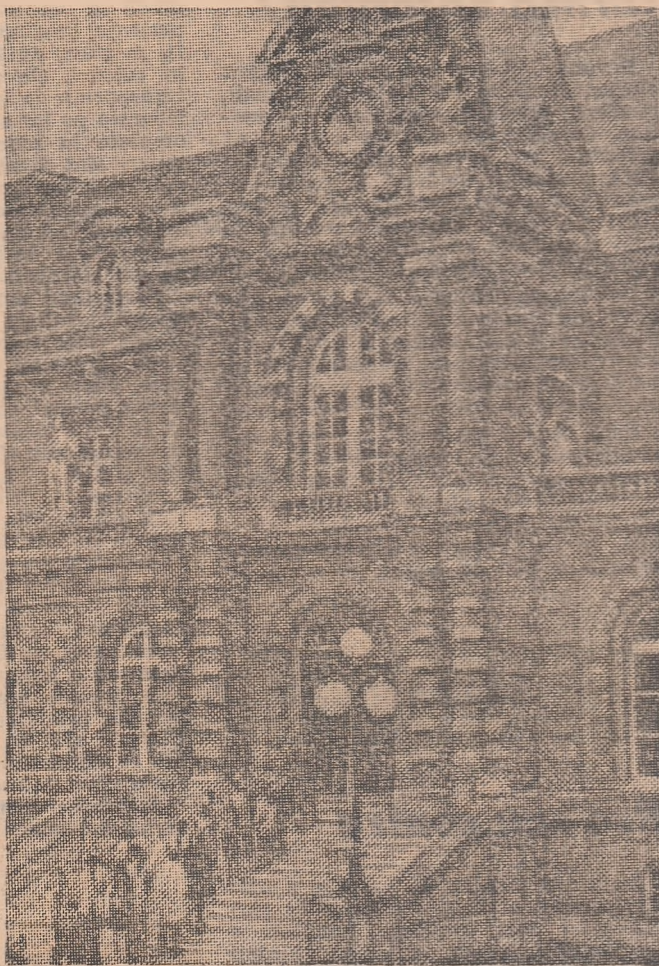
Sedinta Academiei — înființată în 1750 de poetul Louis Gresset — era consacrată unei teme neobișnuite. Jules Verne, care cu puțin timp înainte se stabilise la Amiens și fusese, evident, cooptat numaidecât în Academie, vorbea despre „orașul ideal”. Aflat în plină forță creatoare și celebru în toată lumea, scriitorul vorbea cu entuziasmul care-l caracteriza.

Jules Verne schița în fața ascultătorilor tabloul viitoare „Veneții industriale”, cum numea el orașul de pe cele unsprezece brațe ale riului Somme. Piețele și bulevardele vor fi împodobite cu sculpturi, spunea scriitorul. Străzile, foarte curate, vor fi pavate cu porfir, iar partea carosabilă a bulevardelor asfaltată... Orașul va fi străbătut de omnibuze. O impunătoare clădire hexagonală va adăposti un circ, un teatru și o sală de concerte! Vor putea fi ascultate concerte transmise prin cablu electric din Sala Hertz din Paris. Se vor construi muzee, biblioteci... conducte de apă. Copiii vor intra în școli prin concurs. Medicii vor vaccina sistematic întreaga populație etc., etc. „N-am făcut decât să visez la orașul Amiens al anului 2000”, și-a încheiat Jules Verne cuvântarea.

Cine nu știe că prodigioasa-i imaginație l-a ajutat pe scriitor să anticipeze o seamă de mari descoperiri științifice și tehnice. Multe din previziunile sale, care în timpul vieții lui păreau a ține de domeniul fanteziei, s-au împlinit. Cum stau însă lucrurile cu anticipațiile privitoare la Amiens? În orașul modern, în continuă dezvoltare, cu circa 140 000 de locuitori, pot fi, oare, găsite caracteristici ale „Veneției industriale”

visate de Jules Verne? Îmi puneam această întrebare în timp ce, în biblioteca orașului, citeam tocmai cuvântarea rostită în memorabila seară din decembrie 1875, publicată într-o revistă a Academiei din Amiens.

Orașul n-a devenit o „Veneție industrială”. Micile și vechile fabrici textile și de pielărie de pe brațele riului Somme au dispărut aproape toate. Industria orașului a luat alt curs. Acum, a apărut o zonă industrială, cu întreprinderi constructoare de mașini, chimice etc. undeva departe de centru. A decăzut pînă și o ramură cîndva înfloritoare a legumiculturii și floriculturii, numită „hortillonage”, cu alte cuvinte utilizarea pămînturilor fertile din insulele și de pe malurile riului Somme,

Primăria din Amiens

periodic inundate. Evident, scriitorul nu putea să prevadă schimbările care se vor produce în special datorită jocului concurenței economice.

În rest însă celelalte previziuni ale lui Jules Verne s-au realizat. Străzile au fost pavate, chiar dacă nu cu porfir, oricum cu asfalt. Orașul are multe statui, între altele chiar una închinată scriitorului, pe bulevardul ce-i poartă numele. Într-o casă frumoasă se află instalația Muzeului Picardiei, iar alături biblioteca municipală cu o încăpătoare sală de lectură. Tot la Amiens a fost construită una din primele Case de cultură din Franța. E adevărat, clădirea nu e hexagonală, dar îndeplinește mai multe funcții: găzduiește spectacole de teatru, de cinema, iar în hol se organizează expoziții. Formă hexagonală are în schimb circul, construit încă în timpul vieții scriitorului, grație strădaniilor lui. Muzica transmisă prin „cabluri electrice” a fost înlocuită cu succes de aparate de radio și televizoare. Există, desigur, conducte de apă, iar populația e vaccinată împotriva multor boli. „Omnibuzele” au fost înlocuite de autobuze.

Un singur lucru n-a prevăzut totuși scriitorul: invazia mașinilor. Orașul se află la intersecția unor șosele care duc, din porturile Normandiei și Mării Mincii spre Paris, spre zonele industriale ale Franței. Și de aceea, zi și noapte, autocamioane de mare tonaj zgîlție clădirile vechi și noi. Sosind la Amiens, într-o seară, m-am pomenit lângă gară într-o „gîtuire” de circulație demnă de însăși capitala țării.

Evident, țineam mult să văd locuri legate de scriitor și să consult arhive care-l privesc. Din cite am aflat însă arhiva personală este păstrată de niște rude din Paris și Toulon. Tot la Paris

— Da, e clar: acum știu unde sint!
Desen de A. Nekrasov

există „Asociația Jules Verne”, care publică trimestrial un buletin cu articole și date interesante despre activitatea celor care se îngrijesc de păstrarea memoriei celebrului scriitor. Dar la Amiens, orașul în care Jules Verne a trăit 34 de ani și unde s-a stins din viață, în 1905, ce se poate vedea?

Din păcate, casa de pe strada Charles Dubois, nr. 2, în care a trăit scriitorul este acum sediul unei societăți de asigurare. Numai o singură cameră, fosta sufragerie, și-a păstrat în oarecare măsură vechea înfățișare. Pe o scară care scîrție îngrozitor am urcat în turnulețul de unde scriitorul admira grădinile și colinele Picardiei și medita la uluitoarele aventuri ale eroilor lui.

Există o descriere a casei, așa cum arăta ea în timpul vieții scriitorului. „O curte presărată cu nisip, o grădină veselă, două caturi împodobite cu un turnuleț. La etajul întâi o verandă, un salon și sufrageria. La etajul doi o bibliotecă cu multe cărți, o masă mare cu ziare franceze și străine, pe pereți portrete ale lui Nansen, Brazza, De Brette, Marchand. Biroul, care e și dormitor, comunică cu biblioteca. Are un pat îngust și o masă la care lucra Jules Verne. Pe cămin — busturi ale lui Molière și Shakespeare...”

La Biblioteca municipală pot fi găsite toate romanele scriitorului în ediții apărute în timpul vieții lui. Apoi câteva portrete, un album cu caricaturi și o mapă voluminoasă cu tăieturi din ziare și reviste consacrate în special comemorării, în 1955, a 50 de ani de la moartea lui Jules Verne.

Impresionant și foarte original este mormîntul scriitorului din cimitirul Madeleine. Sculptorul Albert Rosay l-a imaginat pe defunct ieșind parcă din mormînt; ridică puțin cu umerii piatra funerară și-și scoate afară o mină pe care o întinde înainte.

În cei 34 de ani cît a trăit la Amiens, Jules Verne și-a scris cele mai multe din romanele sale științifico-fantastice. Dar a găsit timp și pentru diverse activități publice. A fost membru al mai multor societăți filantropice. A luat cuvîntul la tot felul de reuniuni. Ni s-a păstrat, de pildă, discursul lui: „Mai multe flori”, rostit la ședința asociației de încurajare a horticulturii. Umanist convins, Jules Verne a urit sincer războiul și a suferit profund alături de victimele lui. S-a îngrijit ca invalizii, văduvele și orfanii de război să capete ajutoare. A militat pentru învățămîntul gratuit, pentru construirea de școli noi și amenajarea cartierelor muncitorești de la periferie...

Amiens, care a avut mult de suferit din cauza celor două războaie mondiale, a bombardamentelor care au distrus numeroase clădiri (catedrala-monument gotic de mare valoare — a scăpat ca prin minune), a fost reconstruit, s-a dezvoltat impetuos. Noii „părinți ai orașului” au planuri mari și, desigur, multe probleme de rezolvat.

S. Zikov

JAPONIA

Hokkaido în plină dezvoltare

Cea mai nordică insulă a Arhipelagului Japonez, cuprinsă între Marea Japoniei, Marea Ohotsk și Oceanul Pacific, Hokkaido, sau Yezo — cum i se mai spune — are o istorie relativ re-

centă. Într-adevăr, acum patru ani a fost sărbătorit abia un secol de cînd a început să fie pusă în valoare. Și deși se întinde pe 78 500 km² din cei 369 800 km² cît are Japonia, însumînd cu alte cuvinte mai bine de 20 la sută din întreaga suprafață a țării, Hokkaido are numai ceva mai mult de cinci milioane de locuitori.

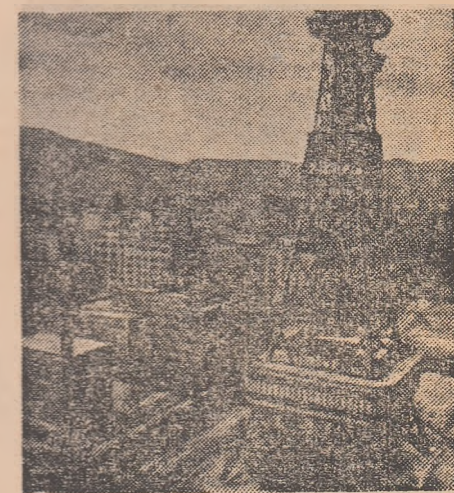
Insula are unele resurse naturale ca, de pildă, păduri, cărbuni, petrol, mine-reu de fier, crom, mangan. Și, spre deosebire de cea mai mare parte a Japoniei, multe pășuni întinse, iar apele de lingă țărni sint bogate în pește și alte vietăți marine.

Valorificarea cît mai rapidă a insulei a fost de aceea socotită o necesitate stringentă. După al doilea război mondial guvernul japonez și autoritățile locale au luat măsuri ca pe această fișie de uscat, a doua ca mărime din cele patru insule mari ale Japoniei, să fie construite întreprinderi metalurgice și de prelucrare a lemnului, autostrăzi, în munți să fie străpuse tuneluri pentru comunicații, porturile să fie extinse și modernizate etc. Au fost, de asemenea, adoptate și în parte realizate planuri de lungă durată pentru dezvoltarea insulei. Și totuși, Hokkaido continuă să fie o zonă cu specific agricol și are o pondere foarte mică în economia țării. O acută problemă a acestei regiuni nordice a Japoniei este penuria de mină de lucru.

Cu prilejul sărbătoririi unui secol de cînd Hokkaido și-a dobîndit dreptul la autoadministrare, lângă orașul Saporro a fost inaugurat un memorial cu un muzeu de istorie a insulei, un parc întins și un impunător monument. Cea mai interesantă parte a muzeului este aceea care prezintă viața aborigenilor ainu.

Căci trecutul insulei este strîns legat de această populație. Multe nume geografice au fost preluate din legendele ei. Acum, în Hokkaido mai există circa 15 000 de ainu.

Insula are trei orașe importante: Saporro, Hakodate și Otaru. Cel dintîi este și centrul ei administrativ, cu alte cuvinte capitala. E numit frecvent „Micul Tokio”, pentru că seamănă într-adevăr cu „capitala răsăriteană” (cum se traduce ad litteram cuvîntul Tokio). Și totuși Saporro se deosebește de Tokio printr-o sistematizare riguroasă, datorită căreia are străzi drepte și largi. Nod feroviar, principal centru economic, cultural și comercial din nordul Japoniei, urbe cu universitate, indus-

Turnul de televiziune din Saporro

trie textilă, alimentară și de prelucrare a lemnului, stațiune turistică unde se practică și sporturi de iarnă, Saporro este unul din cele zece orașe japoneze cu peste un milion de locuitori. În ultimul timp, populația lui sporește anual cu circa 60 000 de noi locuitori, veniți în special de la sate, din așezările de mineri și din orașele insulei.

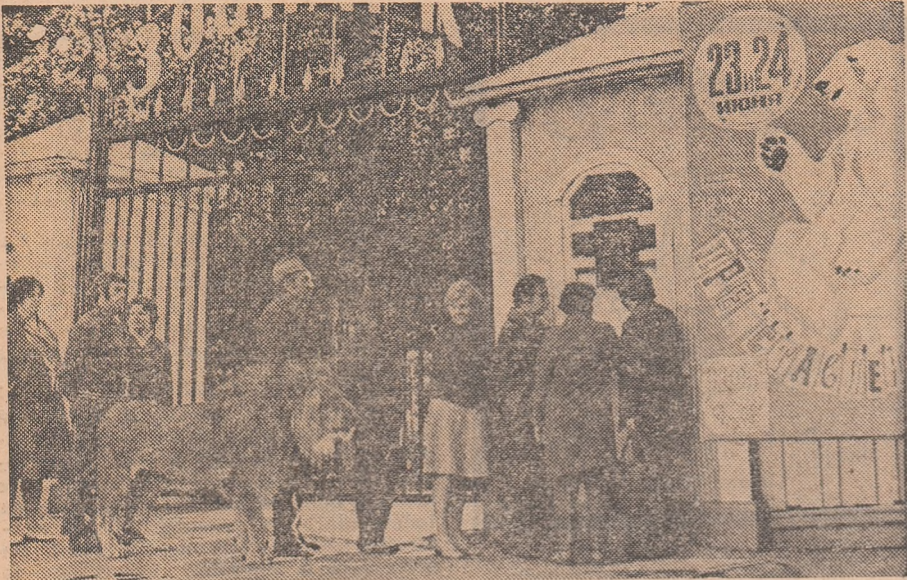
Mai mult, în ultimii trei-patru ani Saporro și-a schimbat foarte mult și înfățișarea; modificările cele mai pregnante s-au produs în ajunul Jocurilor Olimpice din 1972. Atunci, în centrul orașului au fost construite zgîrie-nori, au fost asfaltate multe străzi și a fost pusă în funcțiune prima linie de metro.

Dimineața și seara, cînd începe și se termină ziua de muncă, trotuarele din cartierele administrative și de afaceri din Saporro sint supraaglomerate de funcționari exact ca la Tokio. Și cu toate că Saporro nu are încă de suferit chiar atît de mult ca Tokio din cauza poluării atmosferei de către industrie și transporturi, specialiștii locali au început totuși să fie îngrijorați de rapida „automobilizare” a orașului, căci gîturile de circulație în orele de vîrf devin și acolo un fenomen frecvent. Încît, deși departe de capitala țării, Saporro își pierde repede caracterul de oraș periferic.

A. Semin

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Uneori, grădinile zoologice au și vizitatori mai puțin obișnuiți

Foto: A. Stelmah

INTIMPLARI ADEVARATE

O mină extrasă din umăr

În numărul din 19 februarie 1942, cotidianul sovietic „Krasnaia zvezda” a relatat o întâmplare ieșită din comun: la un batalion sanitar fusese adus un ostaș cărui o mină inamică îi rupsese antebrațul, îi sfărâmasese osul și, gîtită de mușchi în regiunea aripioarelor stabilizatoare, nu apucase să explodeze, ci rămăsese înfiptă în mîna. Cea mai mică atingere putea declanșa însă explozia. Și totuși mina trebuia extrasă cît mai repede cu putință — lucru pe care l-a și făcut medicul militar M. Pehman și ostașul a scăpat cu viață.

Nu de mult, așadar la circa trei decenii de la „eroica intervenție chirurgicală” — vom vedea mai departe de ce este socotită eroică — un corespondent

Fotografia făcută cu puțin timp înainte de operație

al respectivului cotidian și-a amintit de întâmplare și a vrut să afle cum s-a desfășurat operația și ce a devenit mai târziu ostașul salvat de la moarte sigură. Și iată ce i-a relatat M. Mordvinov, comisarul batalionului sanitar, singurul martor al întâmplării pe care a izbutit să-l găsească:

— Îmi amintesc totul, de parcă s-ar fi întîmplat ieri. Bistrikov — ostașul rănit — era un om voinic, de vreo treizeci de ani, care înainte de război fusese tractorist într-un colhoz din Ural. Țin minte evident și cum arăta mina, doar am pus mîna pe ea. Iar operația s-a desfășurat astfel.

Cînd sanitarii l-au găsit pe N. Bistrikov, deasupra cîmpului de luptă șuierau obuze și explodau mine. În brațul drept avea înfiptă, la înălțimea umărului, o mină. Alături de rănit se afla o grenadă. Se vede că dîndu-și seama de primejdia pe care o prezenta pentru cei din jur, Bistrikov voise să se arunce singur în aer, dar nu izbutise să tragă inelul grenadei.

— Lăsați-mă aici, ceruse el cu glas stîns sanitarilor. N-aș vrea ca din cauza mea... Eu sînt oricum pe jumătate mort.

Nici un sanitar nu mai transportase pînă atunci un bolnav atît de primejdios. Mina putea exploda în orice clipă. Cu toate acestea, sanitarii nu se gîndeau decît cum să-l ducă cît mai repede pe rănit la batalion.

Cînd chirurgului de gardă i s-a raportat despre neobișnuitul rănit, el nu i-a luat pe sanitarii în serios. Cum la ora cînd îl găsiseră ziua se îngîna cu noaptea, iar bătălia era în toi, sanitarii puteau prea bine lua drept mină o schijă de proiectil. Cînd a intrat însă în salonul unde se afla rănitul, chirurgul a înlemnit. De sub umărul osta-

șului ieșea corpul metalic al unei mine, iar în partea opusă se vedeau aripioarele stabilizatoare.

Instrucțiunile nu prevedeau cum se procedează în asemenea situații. Nimeni nu știa cum să-i dea primul ajutor. Batalionul sanitar nu avea geniști. S-a apelat de aceea la un ofițer de artilerie care era prin preajmă. După ce a cercetat mina, ofițerul a declarat că focosul putea fi scos numai cu o cheie specială, dar el n-avea o astfel de cheie.

Date fiind împrejurările, comisarul batalionului a cerut chirurgilor să-l opereze cu orice preț. A chemat și cîteva surori și după ce le-a arătat clar ce primejdios era rănitul pentru alți bolnavi — în saloanele învecinate erau sute de bolnavi și o mare parte din personalul medical — s-au făcut repede toate pregătirile și operația a început. După ce i-a făcut ostașului anestezia, chirurgul Pehman a lărgit cu multă prudență cele două orificii ale rănii sîngerînde, a extras mina și i-a „înmînat-o” lui Mordvinov. Acesta a dus-o cu grijă la o distanță apreciabilă. Și operația a continuat. Bolnavul era într-o stare critică. Vasele și nervii brațului erau ruși, osul umărului zdrobit, pulsul nu se mai simțea... Erau semne evidente de cangrenă. În consecință, brațul a fost amputat.

Curînd după operație rănitul și-a revenit însă, a început să se simtă tot mai bine, iar după nouă zile a fost evacuat în spatele frontului.

DUPĂ 50 DE ANI

Totul ca pe vremuri

Aproape 150 de perechi căsătorite, care celebră anul acesta 50 de ani de viață conjugală, s-au întîlnit în orașul

Scotiană

englez Folkestone pentru aniversarea nunții de aur. Totalul anilor celor sărbătoriți: 21.000. Mulți dintre ei sînt de mult străbunici și străbunice. Oaspeți de onoare la această festivitate au fost desemnați Ernest Williams în vîrstă de 88 de ani și Jenny Williams de 86 de ani, care intraseră în al 68-lea an de conviețuire.

Sărbătorii au descins din faetoane trase de cai, o orchestră interpreta melodii la modă acum cincizeci de ani, după care participanții s-au delectat urmărind un film mut cu Charlie Chaplin care rulse pe ecrane în 1923. Acompaniamentul a fost asigurat de un pianist de 93 de ani.

O FI, CINE ȘTIE...

Prepelița, carnea viitorului?

Revista „Vision” a comentat recent elogios lucrările lui Italo H. Alquati, pionierul creșterii prepeliței în Argentina. Cercetătorul amintit afirmă că prepelița va deveni găina secolului XXI, alimentul de bază în lupta împotriva foametei. Într-adevăr, pasărea „biblică” este o adevărată mașină de ouat și cel mai eficient convertizor în carne al excedentelor agricole.

În timp ce pentru a da 1 kg de ouă găina are nevoie de 4,5—5 kg alimente, prepeliței îi sînt suficiente 1,6 kg alimente. De asemenea, trebuie luate în considerare rapiditatea cu care crește prepelița și prodigioasa ei fecunditate.

Italo Alquati, care se pasionează de altfel și de studiul iepurilor, afirmă că creșterea prepelițelor n-ar mai trebui considerată o problemă pur comercială, ci una vitală pentru umanitate, într-o lume în care rezervele alimentare sînt repartizate atît de inegal.

SONDAJE

Pro sau contra

Institutul francez de sondare a opiniei publice a făcut o anchetă în rîndul celei mai grațioase jumătăți a populației franceze pe tema: „Sînteți pentru sau împotriva purtării pantalonilor?”

Iată și rezultatele ei: acasă — 68 la sută pentru, 23 la sută împotriva; la serviciu — 58 la sută pentru, 39 la sută împotriva; în vizită — 28 la sută pentru, 63 la sută împotriva. În legătură cu această investigație un ziar parizian remarcă însă că pînă una-alta mai este în vigoare o dispoziție a prefectului poliției din Paris dată în 1800 și care specifică: „Toate femeile doritoare să poarte îmbrăcăminte bărbătească trebuie să se prezinte la prefectură pentru a obține o autorizație specială. Această autorizație va fi eliberată pe baza unui certificat de stare a sănătății, prezentat în prealabil de solicitantă. Femeile care nu vor respecta această dispoziție sînt pasibile de arest”.

INOVAȚII

Apa contra... apei

Din cînd în cînd citim în ziare despre ravagiile pe care le fac apele dezlănțuite ale riurilor sau fluviilor supraalimentate de ploile prea abundente. Oamenii încearcă atunci să le stăvilească năvala cu diguri de pămînt sau saci de nisip susținuți de fascii împletite, operațiune anevoioasă, care cere timp. Recent însă un grup de specialiști, care se ocupă cu combaterea acestor calamități, a propus o nouă soluție, originală și mult mai efecivă.

Soluția prevede renunțarea la mijloacele tradiționale și la înlocuirea lor cu tuburi care să fie umplute cu apă. Aceste tuburi ar urma să aibă un dia-

metru de un metru și lungimi adap-
table la necesități (după primele ex-
periențe, lungimea cea mai potrivită ar
fi, se pare, de 30 metri). Conservate
în rulouri, ele pot fi ușor și rapid
transportate în zonele amenințate, des-
fășurate pe loc și, grație motopompelor
umplute în numai 15 minute. Aceste
tuburi sînt dotate cu racorduri de tipul
celor utilizate de pompieri și pot
fi ușor asamblate în lanțuri realizîndu-
se, astfel, lungimea necesară. După ca-
re, punctele de joncțiune sînt întărite
cu saci de nisip sau pămînt.

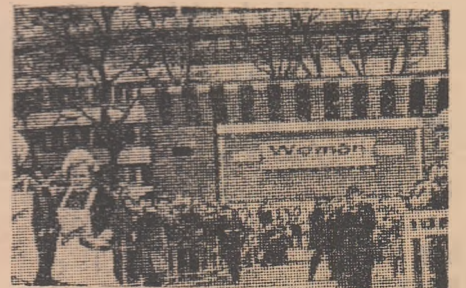
Specialiștii amintiți afirmă că acest sistem constituie un baraj extrem de eficient chiar și pe terenuri accidentate și că, în caz de revărsări foarte puternice, poate fi dublat cu un al doilea sistem paralel, care să servească ca leș și să evite deplasarea celui dintîi. În momentul retragerii apelor, tuburile sînt golite și folosite în alte locuri, după nevoi.

În comparație cu colmatarea tradițională cu saci de nisip, principalele avantaje ale acestui nou sistem de apărare împotriva inundațiilor sînt: rapiditatea și, lucru extrem de important, o simțitoare reducere a mîinii de lucru necesare. Într-adevăr, pentru un baraj cu o lungime de 30 metri, să zicem, trebuie umpluți și depozitați în locurile primejduite nu mai puțin de 1100 de saci cu nisip, în timp ce un tub cu dimensiunile de 50 x 50 x 175 nu are o greutate mai mare de 100 kg, iar manevrarea poate fi ușor realizată de numai doi oameni.

COMPETIȚII

Împotriva sedentarismului: clătite!

Concursurile anuale de alergări cu clătite sînt una din respectabilele tradiții britanice. Condițiile de participare sînt foarte simple: tinerele gospodine iau startul ținînd în mînă o tîgaie fierbinte cu o clătita. Cîștigă participanta care ajunge prima la finiș și întoarce de cele mai multe ori clătita în timpul alergării. Modul de preparare și gustul clătitei nu sînt luate în seamă în clasa-

ment. Anul acesta în ciuda faptului că la start s-a împiedicat și a căzut, Suzan Fremlin în vîrstă de 19 ani a găsit suficientă energie ca să se ridice și, fără să-și piardă nici prezența de spirit, nici clătita, a ajuns cea dintîi cu tîgaia la finiș. „Nu, nu mă gîndesc încă la căsătorie — a declarat tînăra învingătoare ziaristilor — nu pot să sufăr clătitele. Dar în ultima vreme am stat mai puțin în aer liber și am vrut să mă mai dezmoțesc”.

CASA PRIETENIEI ROMANO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR în perioada 23—29 noiembrie 1973

Vineri 23 noiembrie, ora 19 : Ciclul : „Omul, legea și societatea”. În dezbatere : „Legea în opera de înfăptuire a dreptății”. Va vorbi Elisabeta Ionescu, judecător la Tribunalul Suprem al R.S. România. „Proprietatea socialistă, baza economică a orinduirii socialiste”. Va vorbi conf. univ. dr. Aneta Spornic. „Relațiile sociale pe temeiul trainică a legii”. Va vorbi prof. univ. dr. Ion Filipescu, decanul Facultății de drept a Universității București. Urmează filmul documentar „La ea te-ai gândit” și un film artistic.

Simbătă 24 noiembrie, ora 19 : Colocviu : „Să discutăm despre estetica poeziei”. Participă poeții : Ștefan Augustin Doinaș, Ion Horea, Petre Ghelmez. Colocviul va fi condus de Victor Crăciun, critic literar. Urmează un recital de poezie din creația românească contemporană la care își vor da concursul actori ai teatrelor din Capitală și un film artistic.

Duminică 25 noiembrie, ora 10.30 : Caleidoscop științific pentru tineret. Conferința : „Investigind adâncurile Terrei: noile itinerare ale geofizicii.” Va vorbi dr. ing. Ion Cornea, director adjunct științific al Institutului de geofizică aplicată. Urmează filmul documentar „Lumini în întuneric” și un film artistic.

Ora 19 : Discuție la masa rotundă : „Folclorul în cultura și civilizația românească”. Participă : prof. dr. Tancred Bănățeanu, directorul Muzeului de artă populară al R.S. România ; prof. dr. Gheorghe Focșă, director al Muzeului Satului ; Paul Simionescu, cercetător la Institutul de etnografie și folclor. Discuția va fi condusă de prof. dr. Romulus Vulcănescu, șeful secției de etnografie a Institutului de etnografie și folclor. Urmează filmul documentar „Datini și obiceiuri” și un film artistic.

Marti 27 noiembrie, ora 19 : Ciclul : „Știința în dialog cu societatea”. În dezbatere : „Matematica și posibilitățile sale în lumea modernă.” Va vorbi acad. prof. Caius Iacob. „Probleme majore ale fizicii contemporane”. Va vorbi dr. Radu Grigorovici, membru corespondent al Academiei R.S. România. „Caracterul aplicativ al științei contemporane”. Va vorbi prof. univ. dr. ing. Sergiu Călin, decanul Facultății de automatică din Institutul politehnic București. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Miercuri 28 noiembrie, ora 19 : Ciclul : „Micromonografii muzicale sovietice”. Medalion : D. Șastakovič. Va vorbi lector univ. Laninia Tomulescu-Coman, muzicolog. Urmează un film artistic.

Joi 29 noiembrie, ora 19 : Rubrica : „Sub egida cooperării active internaționale”. În dezbatere : „România la târgurile internaționale”. Va vorbi ing. Cicerone Gorunescu, secretar general al Camerei de comerț a R.S. România. „Corelarea mecanismului economice cu cerințele comerțului exterior”. Va vorbi prof. univ. dr. Alexandru Zamfir. Urmează filmul documentar „Almanah internațional tehnico-științific” și un film artistic.

Invitație

Bușteni — Sinaia — Predeal — Poiana Brașov — cu plecarea în fiecare duminică dimineața la ora 7,30 din cartierul Balta Albă — Titan (complex A9) și din Piața Palatului R.S.R. — din fața restaurantului CINA — costul excursiei fiind de 77 lei.

Pentru cei ce se simt atrași de farmecul pitoresc al naturii I.T.H.R.E. continuă organizarea excursiilor duminicale pe itinerarele :

— București — Ploiești — Văleni — Cheia, cu plecarea la ora 7,30 din cartierul Berceni, din fața centralei telefonice, b-dul Metalurgiei — la prețul de 65 lei ;

— București — Pitești — Curtea de Argeș — Hidrocentrală — cu plecarea la ora 7,30 din cartierul Drumul Taberei — din fața cinematografului Favorit — la prețul de 77 lei.

În costul biletelor pentru excursiile de mai sus este inclus un dejun.

Plata se efectuează direct la autocar.

A nins la munte ! Covorul alb de zăpadă imaculată a acoperit munții ! Se fac pregătiri pentru amenajarea pizilor de schi și săniuțe !

Deci, în curând, sporturile de iarnă vor intra în drepturile lor legitime !

Un motiv în plus ca un număr cit mai mare de bucureșteni să răspundă invitației lansate de către Întreprinderea de Turism, Hoteluri și Restaurante — București de a participa la excursiile organizate pe următorul itinerar : București —

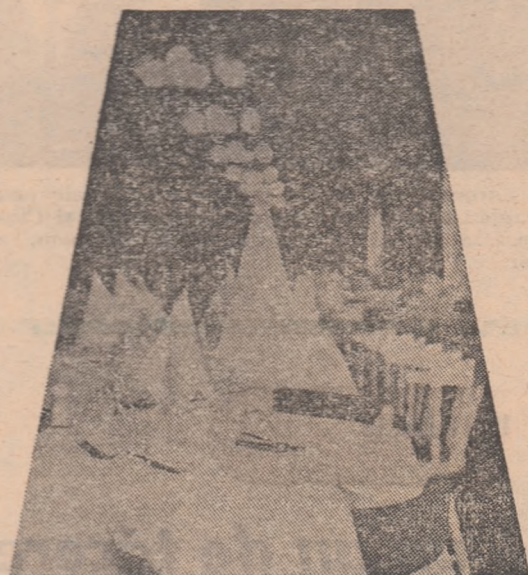
COMBINATUL PENTRU LIANȚI ȘI MATERIALE REFRACTARE — TURDA

produce și livrează :

- Ciment cu rezistențe inițiale mari
  - Ciment B.S.Ș.
  - Ciment Pz. 400
  - Ciment M. 400
  - Var industrial și de construcții
  - Ipsos de modelat și construcții
  - Cărămizi refractare de șamot și eomomagnezitic
  - Calcar vandabil pentru industria chimică și metalurgică
- Telefon : 2820.

REVELION '74

Noaptea bunei dispoziții, a antrenului, a unei ambiante plăcute și bineînțeles a... surprizelor !
ÎNTEPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE VĂ INVITĂ să petreceți a 365-a NOAPTE A ANULUI ÎN UNITĂȚILE SALE, DIN BUCUREȘTI :

Restaurantele :

- ATHENÉE PALACE
- AMBASADOR
- NORD
- BUCUREȘTI
- LIDO
- BUCUR
- UNION
- VICTORIA
- CINA
- TURN
- DEBARCADER
- PĂDUREA BĂNEASA
- PARCUL PRIVIGHETORILOR

Barurile :

- MELODY
- CONTINENTAL

Braseria

AMBASADOR

Complexul

SNAGOV-SAT

LA MARE :

În hotelurile din stațiunile NEPTUN, MAMAIA, EFORIE NORD. La cabanele de pe Valea Ialomitei și Valea Prahovei.

REVELION '74

În stațiunile : Călimănești, Herculane, Govora, Tușnad, Sovata, Borsec, Slănic Moldova, Pucioasa.

Și la : Iași (hotelul UNIREA).

Piatra Neamț (hotelul CEAHLAUL), Tg. Neamț (motelul PLAIEȘU), Cluj (hotelul NAPOCA).

— Hanul AGAPIA.

Informații și înscrieri la restaurantele enumerate mai sus, iar pentru excursii la filialele de turism din Bd. Republicii nr. 68 și Calea Victoriei nr. 100, telefon 15 74 11 și 14 08 00.

EXCURSII DE REVELION !

- Bună dispoziție !
- Antren !
- Ambianță pitorească !

Toate acestea vă așteaptă în excursiile organizate de către ÎNTEPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE — BUCUREȘTI, cu ocazia revelionului 1974 :

- pe Valea Prahovei (Predeal, Sinaia, Bușteni) ;
- pe Valea Oltului (Călimănești, Căciulata, Govora, Olănești) ;
- la cabanele de pe Valea Prahovei și Valea Ialomitei ;
- în localitățile : Iași, Piatra Neamț, Tg. Neamț, Agapia, Cluj, Sibiu ;
- pe litoral : la NEPTUN, MANGALIA, MAMAIA și EFORIE NORD ;
- în stațiunile : Tușnad, Sovata, Borsec, Slănic-Moldova, Pucioasa și Băile Herculane.

Informații și înscrieri la filialele de turism din Calea Victoriei nr. 100, Bd. Republicii nr. 68. Tel. 14.08.00 și 15.74.11.

LOCURI DE ODIHNĂ ȘI TRATAMENT

pentru lunile noiembrie și decembrie 1973

Filialele de turism din București — B-dul Republicii nr. 4 și 68 oferă în condiții avantajoase locuri de odihnă și tratament, în următoarele stațiuni : SINAIA, PREDEAL, BUȘTENI, TUȘNAD, BORSEC, SLĂNIC-MOLDOVA, CĂLIMĂNEȘTI, CĂCIULATA, OLĂNEȘTI, VATRA DORNEI, SOVATA, HERCULANE, BAZNA, PUCIOASA.

Posesorii de bilete beneficiază și de reducere la transportul pe C.F.R. cu 50%.

În stațiunile SINAIA, BUȘTENI, PREDEAL, BORSEC, se pot oferi bilete și pentru serii de odihnă, pe o durată mai scurtă de 12 zile.

Informații suplimentare și reșineri de locuri, la filialele ÎNTEPRINDERII DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE — BUCUREȘTI.

Până ieri unanimă, echipa „Ararat” din Erevan s-a lansat exploziv anul acesta cu o dublă performanță: a câștigat campionatul de fotbal și Cupa U.R.S.S. Autorul moral al acestei victorii: antrenorul Nikita Simonian, celebru fotbalist la vremea lui.

INTERVIU

Fischer, după un an de tăcere

Primul lui an de campion mondial Robert Fischer și l-a petrecut în California, jucând „raketball”, (un joc nou, asemănător cu handbalul, dar jucat cu racheta) și tăcând (pentru presă).

Acum, în fine, a vorbit.

— Este vreo deosebire între viața pe care ai dus-o până la meciul de la

cineva, mi-e teamă că ar prejudicia celorlalți jucători. Așa că mai bine tac.

— **Veți participa la viitoarea olimpiadă de șah?**

— Încă n-am discutat problema la Federația americană de șah, însă așa vrea să participe.

— **La ce mare turneu internațional intenționați să luați parte până în 1975? Turneul de la Los Angeles vă atrage?**

— Nu.

— **De ce, nu vă convine suma modestă afectată câștigătorului?**

— N-am nimic contra sumei pe care o oferă Los Angelesul, este chiar foarte bună pentru alți jucători. Dar pentru mine... Și totuși de jucat am să joc, și chiar foarte curînd. Am planurile mele... Doresc să joc cât mai mult.

— **Ați înaintat Federației internaționale de șah o listă de propuneri.**

— Cred că mai multe păreri nu strică. Din contra, limpezesc mai bine lucrurile. Poziția mea este cunoscută. Sunt foarte interesat de regulamentul FIDE și în telegrama mea am spus că sunt gata să-mi reiau activitatea în cadrul Federației. Nu pentru a-mi impune metoda, ci pentru a fi de ajutor altora, într-un cuvînt, spre binele șahului.

S. Gligoric

COSMETICĂ

Fața de toamnă

• Ingrijirea de toamnă (fiecare sezon presupune o îngrijire specifică) trebuie începută nu cu creme și loțiuni, ci cu apă obișnuită. După gimnastica de dimineață (pornim de la ideea că nici o femeie nu-și începe ziua fără cîteva exerciții de gimnastică), înmuiem un prosop pluşat în apă

— Încă o vorbă și-am rămas văduvă!

caldă (+35°) și ne frecăm energic mâinile, gîtul, pieptul, abdomenul, spatele și picioarele. Zilnic scădem puțin temperatura apei, pînă ajunge la +15°. După vreo patru săptămîni se poate trece la duș rece. Să nu uităm fața, masînd-o cu jetul puternic al dușului.

• Seara, înainte de culcare, o baie scurtă de 8—10 minute, la o temperatură a apei de 34—38°, relaxează întregul organism, mai ales dacă adăugăm esență de conifere. După baie aplicăm puțină cremă emolientă pe pielea încă umedă a feței, gîtului, mâinilor.

• Celor care folosesc din cînd în cînd măștile cosmetice (numai 10—15 minute, dar ce rezultate dau...) le recomandăm două rețete de toamnă. 1) Dați prin răzătoare morcov (ridichi, dovleac, varză, striviți cîteva boabe de struguri sau poame — într-un cuvînt, alegerea e mare), adăugați un sfert de gălbenuș și o linguriță de ulei, indiferent de care, în cazul tenului uscat. Aplicați pe față și pe gît timp de 10—15

Vine și rîndul cremei...

minute. 2) Fierbeți un măr în puțin lapte, iar din piureul obținut faceți o mască caldă. După 10 minute o înlăturați cu apă rece.

CORRESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Doresc să corespondez cu tineri și tinere din țară pe teme diverse, prietenie. M-aș bucura dacă omonimii mei, purtători ai numelui de Tătăruș, m-ar onora cu corespondența dumnealor. Adresa mea: Gigi Tătăruș, localitatea Corbeni, jud. Argeș”.

„Mă numesc Iacob Elena și sînt elevă la liceul de cultură generală din Bucecea. Doresc să corespondez cu tineri și tinere din țară pe teme diferite. Adresa mea este: Iacob Elena, satul Movila Ruptă, com. Ripiceni, jud. Botoșani”.

„Mă numesc Stanciu Vasile, sînt de profesie tehnician chimist și am 24 de ani. Aș dori să corespondez cu tinere și tineri din întreaga țară. Tema: prietenie. Stanciu Vasile-Lulu, str. Mizil nr. 8, ap. 103, et. 4, Iasi”.

Claudia Haba: În fine, a venit și rîndul frumoasei dumitale scrisori. Este un întreg univers în cele patru pagini pe care ni le-ai trimis, un univers populat cu multă fantezie și poezie. Ne-a devenit și nouă dragă Sinziana — asparagusul cel lung din perete; și ne gîndim cu nostalgie că vremea lui Gheorghită, trandafirul din fața blocului, a trecut; și îți dorim să crezi mereu în „zeitatea albastră” din sufletul dumitale, care „poate simbolizează puritatea, poate poezia”; și să ajungi să înțelegi cu timpul „ce se petrece în sufletul oamenilor”; și ne minunăm de cite lucruri îți plac: „Îmi plac artele în general, arta plastică în special. Desenez, pictez, îmi place să ascult muzică (cultă, ușoară, populară), iubesc natura, animalele (de la fluture pînă la cal), florile, stelele, noaptea, fizica, chimia, matematica. Citesc și ascult cu plăcere poezie, chiar și încercările timide ale colegelor... Mă interesează în mod deosebit fizica nucleară”. Dragă Claudia, cînd, la 16 ani, „la vîrsta cînd aș vrea să dezleg totul, să știu totul despre tot”, ai atîta preocupări frumoase, trebuie neapărat să-ți învingi timiditatea și să-ți faci cit

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

mai mulți prieteni. Uite, îți publicăm adresa, „pentru a coresponda cu tineri și vîrstnici din toată țara”. Haba Claudia, str. J. S. Bach nr. 1, sc. B, parter, ap. 29, sector I — București.

„Sînt un tînăr sentimental, elev în anul II la Liceul Industrial Energetic din Constanța. De felul meu sînt cam singuratic și m-am gîndit că poate mă veți ajuta să-mi fac și eu prieteni. Adresa mea este: Frusescu Romeo, str. Ștefan cel Mare nr. 22, bloc D 4, sc. B, et. 2, ap. 10, Mangalia, jud. Constanța”.

„Doresc să corespondez pe teme de tehnică aeronautică, precum și să fac schimb de ilustrate atît din țara noastră, cît și din alte țări. Mă numesc Pintilie Vasile, am 35 de ani. Adresa mea este: Microraiorul 19 Dunărea, bloc G 5, sc. III, et. I, ap. 217, Galați”.

„Sînt din Ploiești și aș dori să port corespondență cu tineri din întreaga țară pe teme de viață, filosofie, literatură, psihologie. Am 19 ani și am terminat liceul teoretic anul acesta. Sper că se vor găsi tineri care să recepționeze mesajul meu. Iliescu Camelia Sonia, str. Iulius Fucik nr. 9, Ploiești”.

„Mă numesc Aioanei Doina, locuiesc în Bacău, str. Trec. 9 Mai nr. 34 și sînt elevă la liceul teoretic din localitate. Aș vrea să-mi publicați adresa pentru a-mi găsi prieteni cărora să le pot spune gîndurile mele și, bineînțeles, să le cunosc pe ale lor despre tot ceea ce oferă lumea din jur. Pe mine mă pasionează foarte mult matematica, îndrăgesc muzica (de toate genurile) și călătoriile”.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Geneza folcloristicii

I.

De unde vine numele de folclor care a pătruns în mai multe limbi din Europa și de cînd există folcloristica?

ȘZÖCS IOSIF
Piața Ștefan cel Mare nr. 18
Cluj

R.

Prin folclor se înțelege totalitatea producțiilor artistice, literare, muzicale, plastice, coregrafice, mimice și dramatice create și răspîndite de popor.

Termenul de folclor a fost creat în anul 1846 de arheologul englez William J. Thoms (engl. folk, popor + lore, știință, cunoștință), pentru a desemna „ansamblul de obiceiuri ale oamenilor din popor”. El s-a răspîndit uimitor de repede și s-a impus în aproape întreaga Europă (numai germanii l-au tradus prin Volkskunde).

Folcloristica, știința care se ocupă cu studiul sistematic al folclorului, s-a dezvoltat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.